

Bachelorproject: 'Regisseren, stimuleren, faciliteren, loslaten'

Meetwerk of maatwerk?

Een onderzoek naar de waardering van de gemeentelijke herindeling van de gemeenten
BMW E

Afbeelding 1: Infographic herindeling.
Bron: Foto auteur.

university of
 groningen

faculty of spatial sciences

Door: Gabriëla J.M. Keppels
Studentnummer: S2543265
Rijksuniversiteit Groningen
Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen (FRW)

Begeleider: Ir. B.M. Boumans, MSc
Coördinator: Prof. Dr. D. Strijker
Bachelorthesis, 21 januari 2018

Samenvatting

Binnen deze bachelorthesis wordt ingegaan op de waardering van de gemeentelijke herindeling van de gemeenten Bedum, Winsum, De Marne en Eemsmond: een actueel onderwerp. De vier gemeenten voegen samen tot één grote gemeente. Parallel aan dit proces verloopt ook de ontvlechting van een deel van de gemeente Winsum. Beide processen kunnen niet zonder voorbereidend werk verlopen en kunnen gaandeweg vragen met zich meebrengen van zowel de gemeente als de inwoners.

Er wordt getracht een vergelijking te maken tussen de waardering van de inwoners en de waardering van de gemeenten zelf. De hoofdvraag die als rode draad binnen het onderzoek volgt is: ‘Wat is de waardering van de gemeentelijke herindeling van inwoners en gemeentelijke besturen van de gemeenten Bedum, De Marne, Winsum en Eemsmond?’. Door middel van het gebruik van mixed-methods wordt gezocht naar een antwoord op deze vraag.

De belangrijkste resultaten tonen aan dat inwoners de gemeenten op dit moment anders waarderen dan de plannen voor de toekomstige gemeente. Tevens bestaat er een verschil in hun waardering van de hoeveelheid invloed op de besluitvorming op dit moment en hun waardering van de huidige gemeenten. De gemeenten hebben goed nagedacht over het gehele herindelingsproces. Binnen de nieuwe gemeente wordt burgerparticipatie aangemoedigd. De gemeente zal meer een faciliterende rol gaan aannemen en ziet haar toekomst positief in. Toch waarderen de inwoners de gemeentelijke herindeling lager dan dat zij de huidige gemeente waarderen. Ze nemen een meer afwachtende rol aan binnen het hele herdelingsproces. Voor de nieuwe gemeente valt hier nog terrein te winnen. Door in gesprek te gaan en burgers actief aan te moedigen zich in te zetten, zal naar verwachting de juiste ‘maat’ worden gevonden.

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1 – Introductie	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Probleemstelling	4
1.3 Structuur van de thesis	6
Hoofdstuk 2 – Theoretisch kader	7
2.1 Gemeentelijke herindeling	7
2.2 Verandering	8
2.3 Burgerparticipatie	8
2.4 Bottom-up politiek	9
Hoofdstuk 3 – Methodologie	11
3.1 Enquêtes	11
3.1.1 <i>Associaties</i>	11
3.2 Interviews	11
3.3 Mental Maps – Maptionnaire	12
Hoofdstuk 4 – Resultaten	13
4.1 Overzicht respondenten	13
4.2 Waardering veranderende gemeente	14
4.3 Waardering burgerparticipatie	17
4.4 Gemeentegrenzen door respondenten	21
Hoofdstuk 5 – Conclusie	25
5.1 Aanbevelingen	25
5.2 Reflectie	25
Hoofdstuk 6 – Literatuurlijst	27
Bijlagen	30
Bijlage 1 – Enquête	30
Bijlage 2 – Reacties op open vragen enquête	33
Bijlage 3 – Interview guide	38
Bijlage 4 – Transcript van het interview	40
Bijlage 5 – Maptionnaire enquête	48
Bijlage 6 – Bevolkingspyramide Nederland, 2017	49
Bijlage 7 – SPSS Outputs	50

Hoofdstuk 1 – Introductie

1.1 | Aanleiding

De gemeentelijke herindeling van de gemeenten Bedum, De Marne, Winsum en Eemsmond (BMW) betreft een actueel onderwerp. De 23 gemeenten uit de provincie Groningen zijn sinds 2006 in gesprek met elkaar over de bestuurlijke organisatie op gemeentelijk niveau. Zij beogen afronding van het herindelingsproces in 2019. Het herindelingsproces gebeurt op initiatief van de gemeenten zelf, waarbij de rol van provincie faciliterend is. De gemeenten zijn bezig met dit proces, omdat gemeenten steeds meer taken en bevoegdheden overnemen van andere (hogere) overheden. Daarnaast rijzen er steeds meer problemen die buiten de grens van de huidige gemeenten rijken. De verwachting is dat een grotere gemeente complexe vraagstukken beter aankan (Jansen et al, 2013; Provincie Groningen, 2017; Yamada, 2016). Dit wordt onderbouwd door het standpunt dat grote eenheden niet minder efficiënt werken en vaak zelfs effectiever zijn dan kleine eenheden (Newton, 1982). Een gemeentelijke herindeling lijkt hierdoor een logische stap.

De relevantie van dit onderzoek ligt besloten in verschillende motieven. Naast dat het een actueel onderwerp betreft, zal het proces om tot een gemeentelijke herindeling te komen niet zonder voorbereidend werk gaan. Nederland is een land waarbinnen veel gepolderd wordt, wat zorgt voor lange discussies alvorens een consensus is bereikt (De Ceuninck et al., 2010; Hendriks, 2009).

‘Participatiesamenleving’ is in de troonrede van 2013 voor het eerst benoemd door Koning Willem-Alexander:

“Van iedereen die dat kan, wordt gevraagd verantwoordelijkheid te nemen voor zijn of haar eigen leven en omgeving. Wanneer mensen zelf vorm geven aan hun toekomst, voegen zij [...] waarde toe aan [...] de samenleving als geheel” (Rijksoverheid, 2013).

Dit doet vermoeden dat burgers die actief meedoen aan de maatschappij, deze ook hoger waarderen. De Roo (2015) laat in zijn boek zien dat er een verschuiving plaatsvindt van Top-Down naar Bottom-Up politiek. Steeds meer besluiten worden decentraal genomen, maar er komt ook ruimte voor de burger om haar mening over (beleids-)onderwerpen te delen. Het consensusmodel heeft jarenlang als hoeksteen van een functionerend systeem gediend. ‘Democratie’ is een fenomeen dat vele vormen kan aannemen wat vraagt om een veelvormige aanpak (Hendriks, 2009). Tot slot kan het onderzoek inzicht bieden aan beide partijen – gemeentelijke besturen en inwoners van de gemeenten – in de waardering van actieve deelname bij de gemeentelijke herindeling.

Het onderzoek focust zich op de gemeentelijke herindeling van de gemeenten BMW. Dit leidt tot een onderzoek met grote actualiteit, vanwege het stadium waarin de herindeling zich bevindt:

“De ministerraad heeft ingestemd met de aanbieding aan de Raad van State van het herindelingsvoorstel voor de nieuwe gemeente ‘het Hogeland’, per 1 januari 2019. Na een positief advies van de Raad van State gaat het herindelingsvoorstel naar de Tweede Kamer” (Provincie Groningen, 2017).

1.2 | Probleemstelling

Het doel van dit onderzoek is om te achterhalen op welke manier de inwoners en gemeentelijke besturen van de gemeenten Bedum, De Marne, Eemsmond en Winsum tegen de gemeentelijke herindeling aankijken. Daarnaast wordt er uitgezocht in hoeverre inwoners en de gemeente bekend zijn met het fenomeen ‘burgerparticipatie’, en wat de mogelijkheden hiervan (zouden kunnen) zijn binnen het functioneren van de (nieuwe) gemeente.

De hoofdvraag die de rode draad binnen het onderzoek zal vormen, is als volgt geformuleerd:

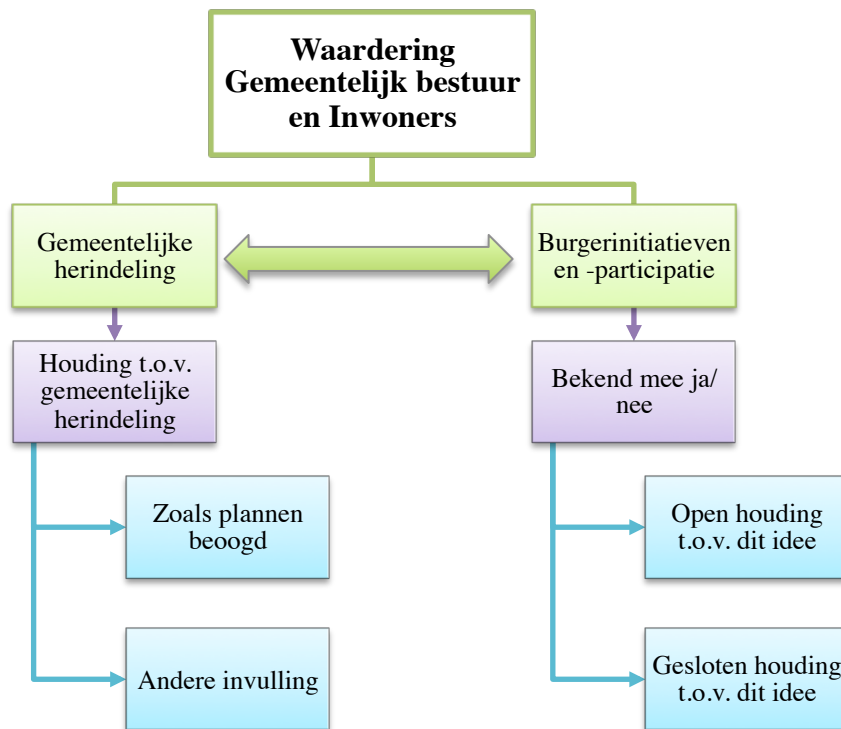
‘Wat is de waardering van de gemeentelijke herindeling van inwoners en gemeentelijke besturen van de gemeenten Bedum, De Marne, Winsum en Eemsmond?’

Om de waardering van de gemeentelijke herindeling te kunnen onderzoeken zijn ter ondersteuning een aantal deelvragen opgesteld. Deze zullen voorafgaand aan de beantwoording van de onderzoeksvraag worden beantwoord:

- ‘Wat zijn de feitelijke veranderingen voor burgers en gemeenten die voortvloeien uit een samenvoeging van de gemeenten?’
- ‘Hoe waarderen de burgers en gemeentelijke besturen de veranderingen die de gemeentelijke herindeling met zich mee zal brengen?’
- ‘In hoeverre kan de burger een actieve rol (gaan) innemen binnen het functioneren van de nieuwe gemeente, en hoe kan deze rol eruit gaan zien?’

De beantwoording van deze deelvragen zal door middel van het raadplegen en analyseren van zowel primaire als secundaire data geschieden. De huidige situatie wordt geobserveerd en vergeleken met de plannen die klaarliggen voor de nieuwe gemeente voor de beantwoording van de eerste deelvraag. Om de hoofdvraag te kunnen beantwoorden is het schetsen van de huidige situatie vereist. Tevens bieden de uitkomsten van de onderzoeksmethoden een inzicht in de waardering van burgers en gemeenten over de gemeentelijke herindeling.

In figuur 1 valt het conceptueel model te zien van de probleemstelling van het onderwerp.

*Figuur 1: Conceptueel model probleemstelling.
Bron: Onderzoek auteur.*

Het conceptueel model is een weergave van de theorie en op de volgende manier te interpreteren: de waardering van de gemeentelijke besturen en inwoners van de betreffende gemeenten staan centraal. De waarderingen op de gemeentelijke herindeling en op burgerinitiatieven en –participatie worden onderzocht. De gemeentelijke herindeling zal er mogelijk toe leiden dat het bestuur van de gemeente anders wordt aangepakt, waarbij burgerinitiatieven en –participatie een (andere) rol kunnen gaan spelen. Andersom moet hiervoor ook ruimte worden gecreëerd binnen de nieuwe gemeente. De beoogde waarderingen op de gemeentelijke herindeling zullen negatief of positief uitvallen. Dit kan ten overstaande van de beoogde plannen zijn, maar er zal ook ruimte aan de respondenten worden geboden waarbinnen zij aanbevelingen kunnen doen. Wat betreft het onderwerp burgerinitiatieven en

–participatie zullen respondenten hiermee bekend of onbekend zijn. Ongeacht of ze bekend zijn hiermee, kunnen zij hierover een positieve of negatieve mening vormen. Het gaat hierbij voornamelijk om de houding die wordt aangenomen ten opzichte van de ideeën. Deze zal open of gesloten zijn.

1.3 | Structuur van de thesis

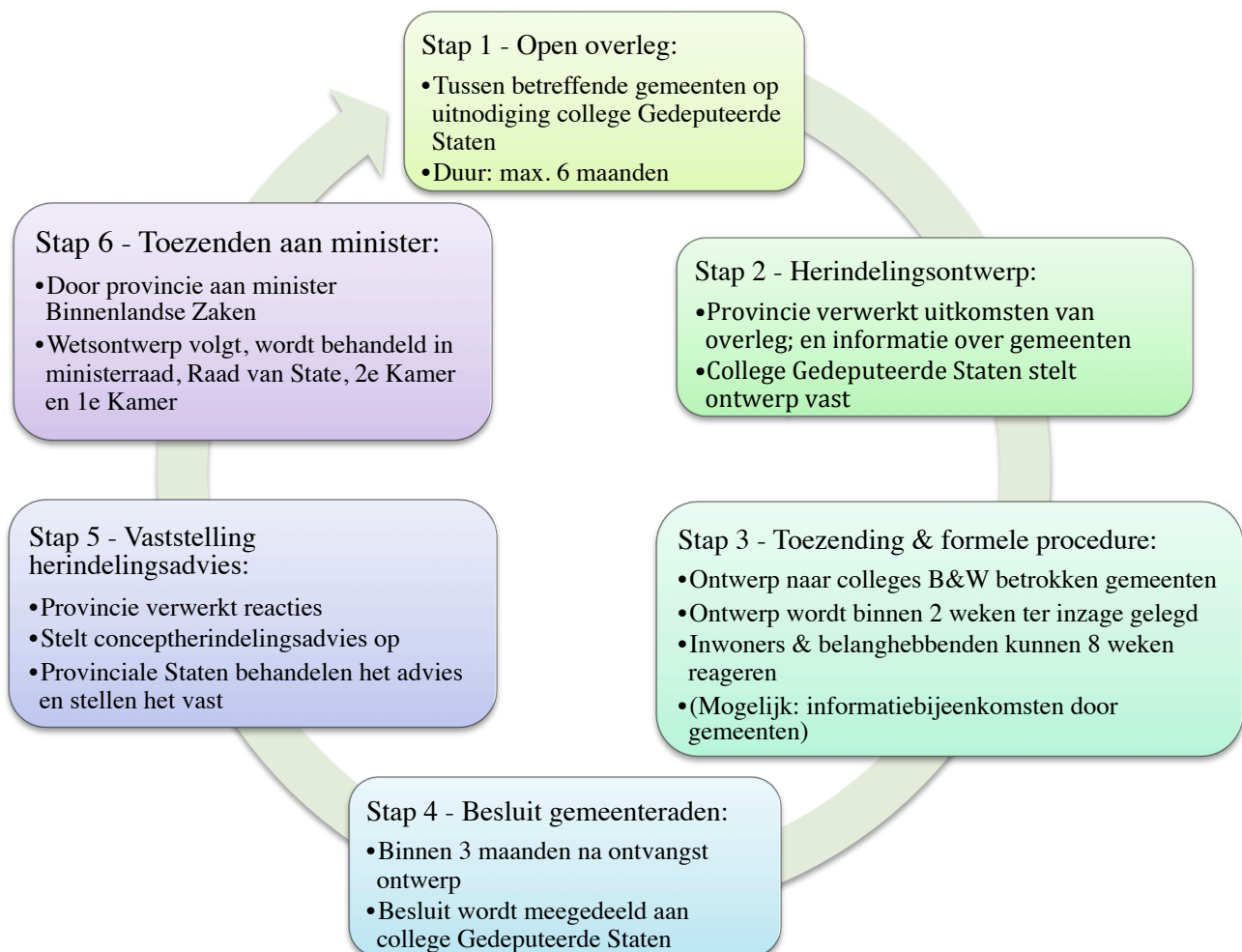
Deze thesis kent de volgende structuur: hoofdstuk 2 vormt het theoretisch kader. Belangrijke begrippen en onderwerpen worden hierin uiteengezet. In hoofdstuk 3 wordt de methodologie beschreven. De onderzoeksmethoden worden hierin verantwoord. Er wordt beschreven waarom voor een bepaalde wijze van dataverzameling is gekozen en op welke manier deze is uitgevoerd. Ook wordt er toegelicht hoe er antwoord wordt gegeven op de deelvragen. De resultaten volgen in het daaropvolgende hoofdstuk 4. In paragraaf 4.1 wordt een overzicht gegeven van de deelnemers aan het onderzoek. Paragraaf 4.2 gaat in op de waardering van de veranderende gemeente. De waardering van burgerparticipatie wordt besproken in paragraaf 4.3. Een tweetal kaarten wordt geanalyseerd in paragraaf 4.4. De thesis besluit zich in hoofdstuk 5, waarin de onderzoeksresultaten samen een conclusie vormen. Tevens zijn aanbevelingen voor verder onderzoek hier te vinden.

Hoofdstuk 2 – Theoretisch kader

Binnen het theoretische kader wordt het fundament gelegd voor dit onderzoek. Uit verschillende artikelen worden essentiële begrippen en concepten uitgelegd en er zal een connectie worden gemaakt met het onderzoek. Hierbij wordt ingegaan op het proces van de gemeentelijke herindeling dat momenteel plaatsvindt in Noord-Groningen, waarbij een aantal kleinere gemeenten – Bedum, De Marne, Eemsum en Winsum – samen één grote gemeente gaan vormen.

2.1 | Gemeentelijke Herindeling

De provincie Groningen (2017) geeft het volgende aan over het proces van de gemeentelijke herindeling: binnen Nederland vindt de gemeentelijke herindeling plaats volgens een vast protocol, dat staat voorgeschreven in de Wet algemene regels herindeling (Wet arhi). De procedure staat hieronder in figuur 2 schematisch weergegeven. Na toestemming van het Rijk vindt per 1 januari van het daaropvolgende jaar de herindeling plaats (ibid).

*Figuur 2: Schematische weergave proces gemeentelijke herindeling.
Bron: Provincie Groningen (2017).*

“Het Hogeland wordt de naam van de nieuwe gemeente die op 1 januari 2019 ontstaat uit de fusiegemeenten Bedum, De Marne, Winsum en Eemsum (BMWE)” (Stuurgroep Herindeling BMWE, 2017).

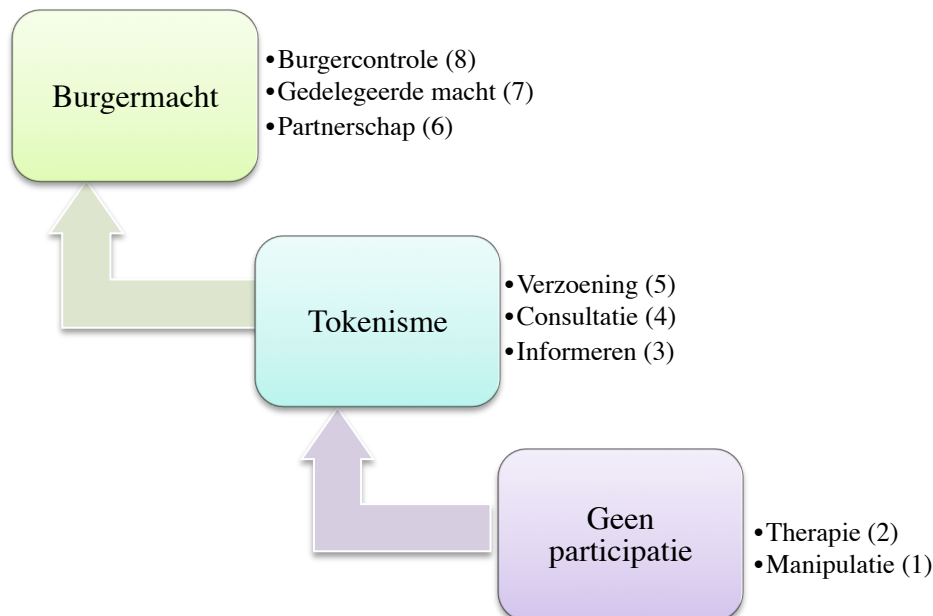
2.2 | Verandering

Succesvolle verandering hangt af van de mogelijkheid om de werkelijkheid nauwkeurig te spiegelen of te representeren (Ford, 1999). Hierom is het van belang dat de burger een actieve rol aanneemt in het veranderingsproces. Healey (2015) noemt in haar artikel dat er in het huidige politieke stelsel meer ruimte openligt voor burgers om een burgerinitiatief te starten. Er is hier ook vraag naar. Wagenaar en Van der Heijden (2015, in Healey, 2015) stellen dat kleinschalige lokale organisaties een betere kwaliteit en grotere efficiëntie door lokale kennis kunnen bereiken. Ook geven zij aan dat door het onwikkelen van initiatieven in onze omgeving een publieke waarde kan worden gecreëerd. Dit gemeenschapsgevoel kan mensen aanzetten tot actie en het verbeteren van de dagelijkse levenservaringen (Healey, 2015). Wenger (1982) draagt in haar artikel aan dat lokale factoren het succes van ontwikkelingsprojecten beïnvloeden. In zijn artikel zegt Watson (1971) dat mensen op het gebied van het gezinsleven, scholing, gemeenschappen en naties de neiging hebben op traditionele manieren te werken. Zij achten nieuwe ontwikkelingen daarom als minder welkom. Verandering brengt dus weerstand met zich mee, maar eigenlijk heeft iedereen een verlangen naar verandering (ibid).

Hierop gebaseerd zal een verandering waarbij de burger meer inspraak heeft in het dagelijks bestuur leiden tot een verbeterde sfeer binnen de gemeente, daar zij zelf aan de veranderingen zullen bijdragen.

2.3 | Burgerparticipatie

Het begrip ‘burgerparticipatie’ is goed te koppelen aan Arnstein’s (1969) ladder van burgerparticipatie, te zien in figuur 3. Acht verschillende vormen van participatie worden toegelicht. Deze acht vormen van participatie kunnen worden onderverdeeld in drie verschillende machtscategorieën.

*Figuur 3: Arnstein's ladder (1969).
Bron: Arnstein (1969).*

De overheid bepaalt over het algemeen welke regels worden ingevoerd. Een gevolg dat hier mogelijk uit voortvloeit is dat de macht onevenredig verdeeld is (Boonstra & Boelens, 2011). Eerder is al benoemd dat er een shift plaatsvindt van ‘Top-Down’ naar ‘Bottom-Up’ politiek. Steeds meer besluiten worden decentraal genomen, maar ook komt er ruimte voor de burger om zijn mening over (beleids-)onderwerpen te delen (De Roo, 2015). Hendriks (2009) beschrijft Nederland als een democratie met een ‘holarctische verantwoordelijkheid’. Binnen dit wederzijdse systeem met afhankelijkheden bestaan drie C’s – ‘consensus’, ‘compromis’ en ‘consultatie’. In de Nederlandse cultuur valt een vierde C te plaatsen, namelijk: ‘coöptatie’. Dit is een *“afpraak aangaande een verantwoordelijkheid op uitnodiging van de gevestigde overheid”* (ibid). Twee jaar geleden tijdens het jaarcongres van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten vormde een centraal thema de ‘maatwerkdemocratie’ (VNG, 2016). De Commissie Toekomstgericht Lokaal Bestuur (2016) riep in haar rapport op om toe te werken naar een ‘meervoudige democratie’, er wordt door hen het volgende aangegeven:

“Het meer in balans brengen van verhoudingen is nodig. De overheid bewijst de samenleving een slechte dienst als zij haar eigen representatieve gelijk stelselmatig boven het maatschappelijke en participatieve gelijk stelt. Dat geldt overigens ook voor burgers die de overheid als hindermacht zien bij het nastreven van hun eigen doelen. Democratie en burgerschap zijn meer dan alleen het nastreven van wat jezelf van belang vindt, zij impliceren ook het volledig accepteren dat anderen soms iets anders willen. Acceptatie van andersdenkenden is in een democratie van wezenlijk belang.”

Burgerparticipatie omvat meer. Bij verschillende onderzoeken komt naar voren dat burgers worden meegenomen in de planning van hun buurten. Dit gebeurt op uiteenlopende manieren. Michels en De Graaf (2010) geven een vergelijking weer van de aanpak in Eindhoven en Groningen. Zij laten zien dat in Eindhoven gebruik wordt gemaakt van bewonersverenigingen. Deze verstrekken informatie aan de plaatselijke overheid over hun buurten. In Groningen stelt de lokale overheid budgetten beschikbaar die door communicatieteams in samenspraak met burgers worden uitgegeven (ibid). Eshuis en Edwards (2013) tonen in hun onderzoek aan hoe twee buurten in Rotterdam op een verschillende manier een buurtidentiteit creëren: in Katendrecht zijn burgers betrokken bij het hele planningsproces vanwege hun positie in, en kennis van, de buurt. In Nieuw Crooswijk worden inwoners alleen geïnformeerd en zijn zij zelf gaan demonstreren tegen plannen die er lagen (Eshuis & Edwards, 2013). Burgerparticipatie zonder (enige) overheidsbemoeienis is volgens van Stenden (2009) niet te realiseren. Hij draagt aan dat actief burgerschap zal bloeien wanneer ambtenaren ‘betrokken afstandelijkheid’ durven te nemen (ibid). Sullivan (2004) laat zien dat het toekennen van budgetten door de overheid aan burgers ook zonder overheidsbemoeienis succesvol kan zijn. Dit haalt het standpunt aangedragen door van Stenden onderuit.

2.4 | Bottom-Up politiek

‘Bottom-Up politiek’ is in het voorgaande stuk al deels besproken, maar verdient een eigen toelichting. Rose (2008) draagt in zijn artikel aan dat het voor de overheid lastig is om negatieve uitspraken van burgers te negeren:

“Wanneer het democratisch bestuur betreft, is het met name relevant om de stem van de burger te horen, aangezien hun belangen de grootste zorg van de overheid behoeven”.

De Bottom-Up benadering kan helpen bij Top-Down georiënteerde (politieke) problemen die zich voor kunnen doen bij de uitvoering van beleid door regionale, nationale of lokale instellingen (Mauerhofer, 2011). Tegenwoordig is de bevolking hoogopgeleid en dankzij het digitale tijdperk ook goed geïnformeerd. Men is hierdoor kritisch met als gevolg dat men betrokken wil zijn. Daarnaast voelt men een grotere verantwoordelijkheid bij het nemen van besluiten. Deze maatschappelijke rol beïnvloedt de rol van de overheid (De Roo, 2017).

Op basis van voorgaande informatie is de betekenis voor ‘Bottom-Up politiek’ die gebruikt wordt in het onderzoek als volgt: besluitvorming door de overheid op basis van de inspraak van, en met argumenten aangedragen door, de kritische burger.

Hoofdstuk 3 – Methodologie

Er is aan de hand van voorgaande hoofdstukken een beeld gevormd van de huidige situatie van de gemeentelijke herindeling. Dit draagt bij aan het uitwerken van de overige onderzoeksmethoden. De kennis helpt bij het formuleren van de vragen binnen onderstaande methoden.

3.1 | Enquêtes

Door inwoners van de gemeenten BMW E te enquêteren is een beeld verkregen van hun waardering van de herindeling en is hun mening over burgerparticipatie achterhaald. Deze beeldvormingen zijn met elkaar vergeleken en geanalyseerd. Er zijn in totaal 58 enquêtes ingevuld. De enquête was volledig anoniem. Om te controleren of de steekproef representatief is zijn de cijfers van de inwoneraantallen van de vier gemeenten geraadpleegd via CBS.

Een deel van de respondenten is direct benaderd op parkeerplaatsen bij lokale supermarkten. Het publiek dat bij de supermarkt komt verschilt van jong tot oud. De kans om een gemiddelde van de bevolking hier te treffen is daardoor groot. Er is op doordeweekse dagen van 15:00-18:00 uur geënquêteerd. Dit kan bias opleveren, aangezien de kans groter is dat in het weekend meer mannen boodschappen halen. Er is van tevoren met de eigenaren besproken of het mogelijk is om bij hun supermarkt te enquêteren.

Om het responspercentage te vergroten is ervoor gekozen om de enquête ook online aan te bieden via de website van de gemeenten BMW E. De online enquête kan bias opleveren, doordat de onderzoeker niet ziet wie reageert op de enquête. Door het te publiceren via de website van de nieuwe gemeente is de kans groter dat er enkel reacties komen van mensen die geïnteresseerd zijn in het onderwerp.

Een voorbeeld van de enquête is te vinden in bijlage 1. De enquête is via SPSS geanalyseerd. De verschillende vragen leveren nominale, ordinale en ratiovariabelen op. De vragen die een ratiovariabele opleveren zijn gevolgd met een toelichtingsvraag. Hierbij is de respondenten gevraagd om het cijfer uit de voorgaande vraag uit te leggen. Deze toelichtingsvragen zijn bewust niet in SPSS ingevoerd, maar gebruikt om verschijnsels te kunnen verklaren. Dit is gedaan door te generaliseren, waarbij het grootste probleem is dat de onderzoeker de toelichtingen zo exact mogelijk dient te interpreteren (Haartsen et al., 2002). Mogelijkerwijs zal er anders sprake zijn van vertekening.

Enquêteren is een vorm van kwantitatieve dataverzameling. Kwantitatieve dataverzameling wordt gebruikt om ruimtelijk gedrag en het nemen van besluiten van mensen uit te leggen, te voorspellen en in model te brengen (Clifford et. al, 2010). Dit maakt het een geschikt middel voor dataverzameling.

3.1.1 | *Associaties*

Conform het onderzoek van Haartsen et al. (2002) is de geënquêteerden gevraagd om in vier woorden of zinnen toe te lichten wat er het eerst bij hen opkomt bij begrip ‘burgerparticipatie’. De associaties zijn achteraf geanalyseerd om te kijken hoe hier tegenaan gekeken wordt. Evenals in het onderzoek van Haartsen et al. (2002) laat deze methode zich niet goed lenen voor enquête-onderzoek. Veel respondenten hebben slechts één of twee woorden/zinnen opgegeven.

De reacties zijn verwerkt in de vorm van een WordCloud. Dit is een visuele samenvatting van annotaties weergegeven in een tagwolk, waarbij woorden in een groter lettertype vaker zijn genoemd door de respondenten (Oesper et al., 2011).

3.2 | Interview

Door middel van een diepte-interview is een beeld geschept van de waardering vanuit de overheid op de gemeentelijke herindeling. Een diepte-interview is een vorm van kwalitatieve dataverzameling (Clifford et. al, 2010). Door deze manier van dataverzameling te gebruiken naast het enquêteren, kan de manier van dataverzameling een mixed-method worden genoemd (ibid). De verwachting is dat een ambtenaar zal antwoorden vanuit zijn functie en zijn persoonlijke mening niet uit. De afname van een interview lijkt daarom geschikter dan het afnemen van een enquête. De interviewgide en het transcript zijn te vinden in bijlagen 3 en 4. Het interview heeft plaatsgevonden met de directeur bedrijfsvoering gemeente Winsum en de programmamanager herindeling BMW E. Het algemene beeld dat het interview heeft opgeleverd wordt vergeleken met het algemene beeld van de inwoners. Het algemene beeld van inwoners is verkregen door het afnemen van enquêtes.

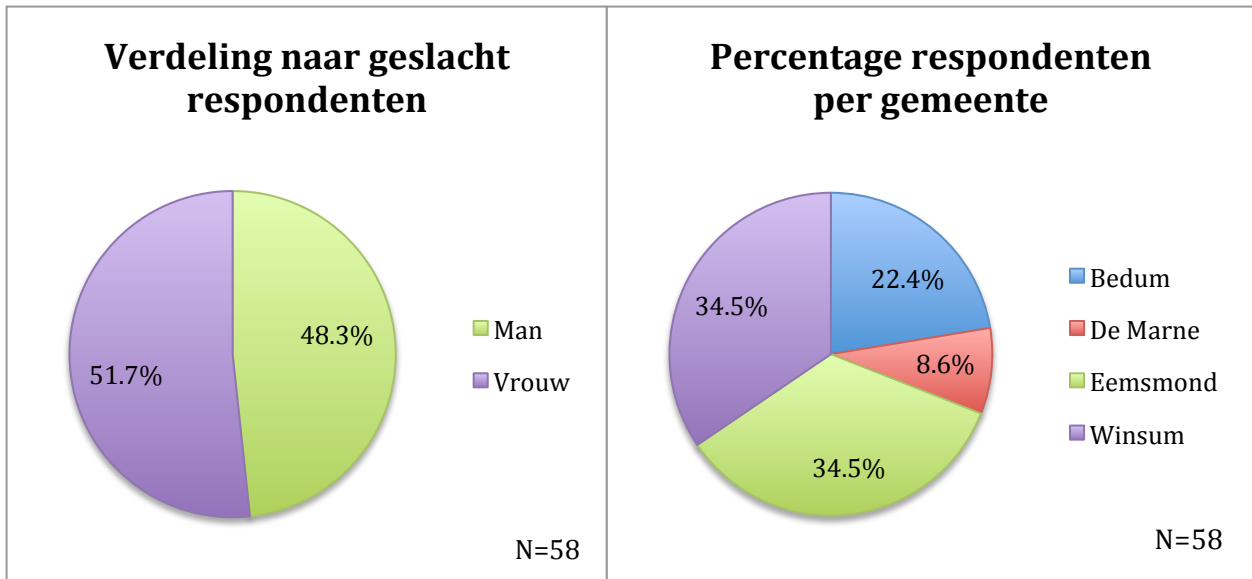

3.3 | Mental Maps – Maptionnaire

Mental maps zijn bij dit onderzoek toegepast op de volgende manier: aan 10 respondenten is via maptionnaire een digitale kaart voorgelegd. Deze respondenten hebben via de site van de gemeenten BMW de enquête ingevuld. Van hen is verder geen achtergrondinformatie bekend. Dit kan tevens bias opleveren, doordat bij de onderzoeker niet bekend is hoe serieus de enquête is ingevuld. De respondenten is gevraagd om hun ideale gemeente af te bakenen. Alvorens de respondenten konden beginnen met het digitaal tekenen van hun ideale gemeentegrens, is een korte uitleg gegeven. De reacties zijn via ArcGIS geanalyseerd en verwerkt in kaarten, welke te vinden zijn in hoofdstuk 4.4. Een link naar de online maptionnaire enquête is te vinden in bijlage 5.

Hoofdstuk 4 – Resultaten

4.1 | Overzicht respondenten

Figuur 4: Taartdiagram verdeling naar geslacht respondenten.

Bron: Onderzoek auteur.

Figuur 5: Taartdiagram percentage respondenten per gemeente.

Bron: Onderzoek auteur.

Aan het onderzoek hebben 58 respondenten deelgenomen. In figuur 4 is de verdeling naar geslacht van de respondenten te zien. Dit lijkt een redelijke weergave van de werkelijkheid te zijn. In werkelijkheid is de verdeling ook ongeveer 50/50. In figuur 5 valt het percentage respondenten per gemeente af te lezen. In de werkelijkheid vormen Eemsmond en Winsum grotere gemeenten dan Bedum en de Marne. Het percentage respondenten uit de Marne is niet helemaal representatief, deze dient groter te zijn. Dit kan herleid worden uit tabel 1. Hier zijn de inwoneraantallen per gemeente (CBS, 2018) te vinden, waarmee de gegevens uit figuur 4 en 5 zijn vergeleken.

Gemeente	Totaal aantal inwoners (2017)	Mannen	Vrouwen
<i>Bedum</i>	10,479 (21.0%)	5,241	5,238
<i>Eemsmond</i>	15,656 (31.4%)	7,974	7,682
<i>De Marne</i>	10,088 (20.2%)	5,100	4,988
<i>Winsum</i>	13,596 (27.3%)	6,704	6,892
Totaal	49,819 (100%)	25,019 (50.2%)	24,800 (49.8%)

Tabel 1: Inwoneraantallen per gemeente 2017.

Bron: CBS, 2018.

Uit bijlage 7.1 valt te concluderen dat de verdeling in leeftijd van de respondenten bij benadering normaal verdeeld is. Er bestaat een kleine uitschieter binnen de leeftijdscategorie 60-65 jaar. De gemiddelde leeftijd onder de respondenten is 52 jaar. Afgeleid uit de bevolkingspiramide van Nederland in 2017 (CBS, 2018), te vinden in bijlage 6, kan worden gesteld dat dit een representatieve

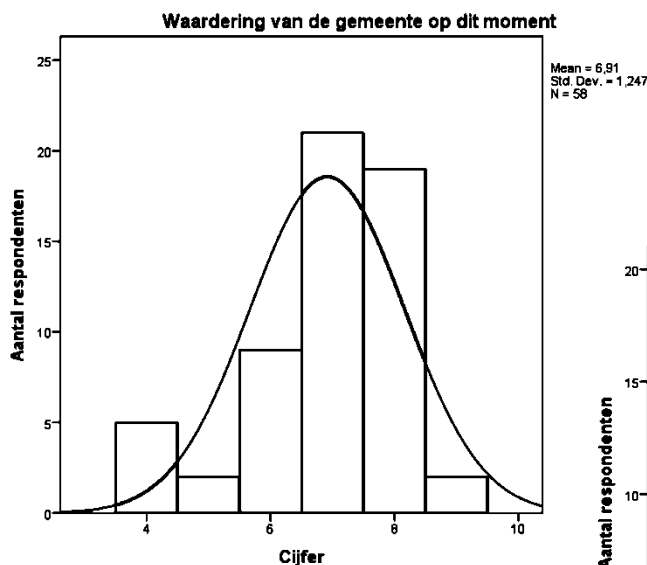
weergave is van de werkelijkheid. Gemiddeld wonen de deelnemers 21 jaar in hun huidige gemeente (bijlage 7.2). De verdeling van het aantal jaren dat men woonachtig is in zijn of haar gemeente is rechtsscheef verdeeld.

4.2 | Waardering veranderende gemeente

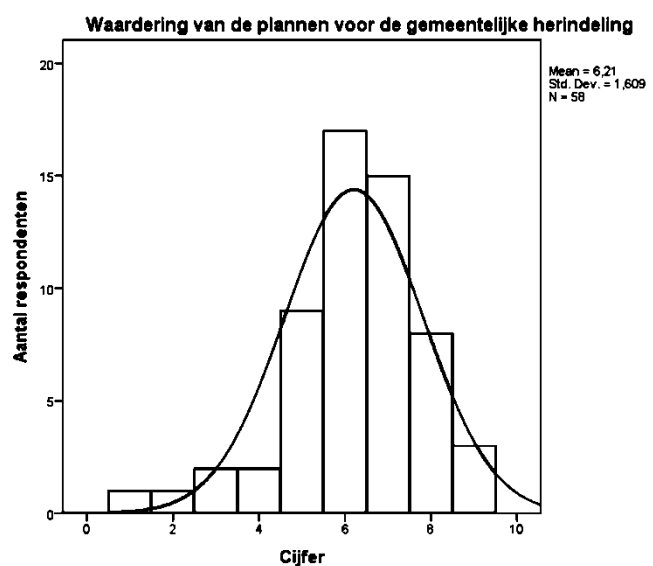
Om een waardering te geven aan de veranderende gemeente is het noodzakelijk om een aantal feitelijke veranderingen vast te stellen. Uit het interview (bijlage 4) zijn een aantal feitelijke veranderingen naar voren gekomen. Er kan hierbij worden gedacht aan een groter inwoneraantal over een even groot bestuurlijk apparaat. Daarnaast zullen de gemeentegrenzen samengaan, waardoor één grote gemeente ontstaat. De gemeente wil alle huidige gemeentelijke accommodaties blijven gebruiken. Ook zal kanaalsturing blijven bestaan, wat in het interview (bijlage 4) uitgelegd wordt als het kanaal dat je gebruikt om burgers te bereiken. Dit kan digitaal, maar ook middels klassieke communicatie. Preferent hierbij is wel het gebruik van internet.

Volgens Ford (1999) is succesvolle verandering afhankelijk van de mogelijkheid om de werkelijkheid nauwkeurig te spiegelen of te representeren. Hierbij zal het aannemen van een actieve rol door burgers het veranderingsproces ten gunste komen. Dit maakt het interessant om uit te zoeken hoe dit voor de gemeenten BMW zit.

In figuur 6 is de waardering van de gemeente op dit moment te zien. Gemiddeld waarderen inwoners hun huidige gemeente met het rapportcijfer 6.91. Opvallend is dat geen enkele respondent een cijfer lager dan een 4 heeft gegeven. In figuur 7 is te zien hoe men de plannen voor de gemeentelijke herindeling beoordeelt. De gemiddelde waardering komt uit op het rapportcijfer 6.21. De gegeven cijfers liggen verder uit elkaar gespreid. Het laagst gegeven cijfer is een 1. Een mogelijke oorzaak hiervoor is dat mensen op het gebied van gezins- en gemeenschapsleven opereren op de manier die zij kennen. Verandering brengt vraagtekens en weerstand met zich mee (Watson, 1971). Dit blijkt ook uit de toelichtingen die op de rapportcijfers door de respondenten is gegeven (bijlage 2).

Figuur 6: Waardering gemeente op dit moment.
Bron: Onderzoek auteur.

Figuur 7: Waardering plannen gemeentelijke herindeling.
Bron: Onderzoek auteur.

Men wil eerst in de praktijk zien wat er allemaal verandert. Daarnaast wordt veelal aangegeven dat men bang is dat de grootte een nadeel zal zijn voor het bereik van gemeentelijke instanties. Een ander belangrijk aangedragen argument is dat de huidige gemeente een deel van hun identiteit is en deze verandert door de herindeling.

Een rapportcijfer vormt een ratiovariabele. Om te controleren of er een significant verschil tussen de rapportcijfers bestaat is een t-toets voor twee gepaarde waarnemingen uitgevoerd. Dit is hiervoor een geschikte toets, aangezien we te maken hebben met twee waarderingen van één persoon. Bij het uitvoeren van de toets is een significantieniveau aangenomen van $\alpha=0.05$. De nulhypothese en alternatieve hypothese zijn op de volgende manier geformuleerd:

H_0 : 'Er bestaat in de populatie geen verschil in de gemiddelde waardering van de gemeente op dit moment ten opzichte van de gemiddelde waardering van de plannen voor de gemeentelijke herindeling'.

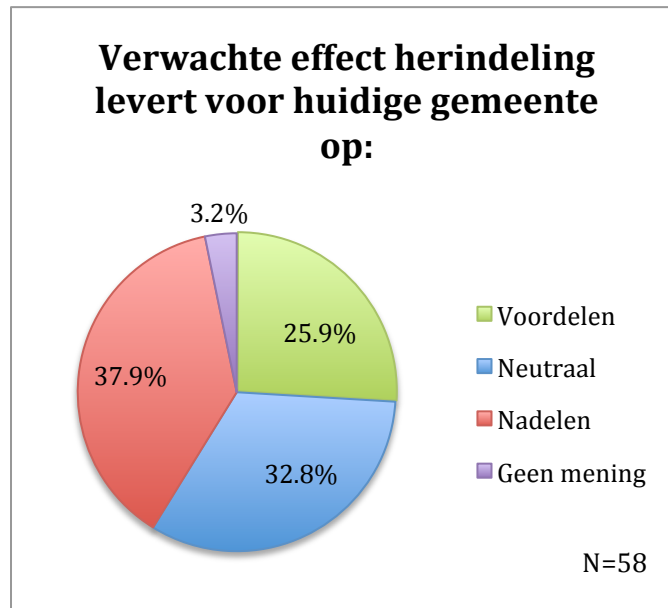
H_a : 'Er bestaat in de populatie een verschil in de gemiddelde waardering van de gemeente op dit moment ten opzichte van de waardering van de plannen voor de gemeentelijke herindeling'.

De volledige output voor de t-toets voor twee gepaarde waarnemingen is te vinden in bijlage 7.3. In tabel 2 hieronder zijn de belangrijkste uitkomsten weergegeven. De uitkomst van $p=0.007$ is kleiner dan het significantieniveau van $\alpha=0.05$ en is daarmee significant. Hij is niet representatief en de alternatieve hypothese wordt daarom aangenomen. Er kan worden gesteld dat er een verschil bestaat in de waardering van de huidige gemeente ten opzichte van de waardering van de plannen voor de gemeentelijke herindeling bij inwoners van de gemeenten BMW.

	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	t	df	Sig. (2-tailed)
Waardering huidige gem. - Waardering herindeling	0.707	1.929	0.253	2.791	57	0.007

Tabel 2: Belangrijkste uitkomsten t-toets gepaarde waarnemingen m.b.t. waardering gemeente nu t.o.v. plannen herindeling.
Bron: Onderzoek auteur.

Het verwachte effect van de herindeling kan voor de nieuwe gemeente voor- en nadelen opleveren, maar men kan hier ook neutraal in staan. In figuur 8 is de reactie in percentages uitgedrukt welk effect de herindeling, volgens respondenten, op hun huidige gemeente zal hebben. In de enquête is ook de mogelijkheid gegeven om 'geen mening' te antwoorden.

*Figuur 8: Overzicht van welk verwachte effect van de herindeling optreedt op de huidige gemeente.
Bron: Onderzoek auteur.*

Er is een Chi-kwadrat toets uitgevoerd over deze ordinale variabele in samenhang met de binaire variabelen, die zijn opgemaakt aan de hand van vraag 6 uit de enquête (bijlage 1). Hierbij wordt gekeken waaruit het verwachte effect voortvloeit volgens de respondent. Bij deze vraag was het voor respondenten mogelijk om meerdere antwoorden te geven. Bij het uitvoeren van de Chi-kwadrat toets is er bewust voor gekozen om de respondenten die 'geen mening' hadden niet mee te nemen. De Chi-kwadrat toets stelt hierbij in staat om te zien of er een verband bestaat.

De volledige output van de toets is te vinden in bijlage 7.4. In tabel 3 zijn de belangrijkste uitkomsten weergegeven. Bij het uitvoeren van deze toets is een significantieniveau aangenomen van $\alpha=0.05$. De nulhypothese en alternatieve hypothese zijn op de volgende manier geformuleerd:

H_0 : 'Er bestaat in de populatie geen verband tussen de waardering van de gemeentelijke herindeling en de reden waaruit dit verwachte effect voortvloeit'.

H_a : 'Er bestaat in de populatie een verband tussen de waardering van de gemeentelijke herindeling en de reden waaruit dit verwachte effect voortvloeit'.

Naar aanleiding van deze resultaten mag de alternatieve hypothese worden aangenomen voor de volgende variabelen: 'beschikbare voorzieningen', 'geld', 'hoeveelheid inspraak' en afstand 'burger-overheid'. Deze variabelen zijn elk significant, aangezien ze onder het significantieniveau van $\alpha=0.05$ liggen. Er bestaat dus een verband tussen deze variabelen en het verwachte effect van de gemeentelijke herindeling voor de gemeente. De variabele 'overig' valt boven het significantieniveau van $\alpha=0.05$ en is daarmee niet significant. De nulhypothese wordt voor deze variabele wel aangenomen; er bestaat geen verband.

Pearson Chi-Square voor:	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
<i>Beschikbare voorzieningen</i>	9.961	2	0.007
<i>Geld</i>	7.320	2	0.026
<i>Hoeveelheid inspraak</i>	6.497	2	0.039
<i>Afstand burger-overheid</i>	22.988	2	0.000
<i>Overig</i>	2.096	2	0.351

Tabel 3: Belangrijkste uitkomsten Chi-kwadraattoets m.b.t. vewachte effect herindeling t.o.v. reden voor dit vewachte effect.

Bron: Onderzoek auteur.

Concluderend uit bovenstaande resultaten kan worden gesteld dat inwoners de plannen van de gemeentelijke herindeling lager waarderen dan de waardering die aan de huidige gemeente wordt gegeven. Een groot deel van de respondenten denkt dat het effect van de herindeling nadelen zal opleveren voor de huidige gemeente. Dit houdt verband met een viertal oorzaken, namelijk: beschikbare voorzieningen, geld, hoeveelheid inspraak en de afstand tussen burger en overheid.

4.3 | Waardering burgerparticipatie

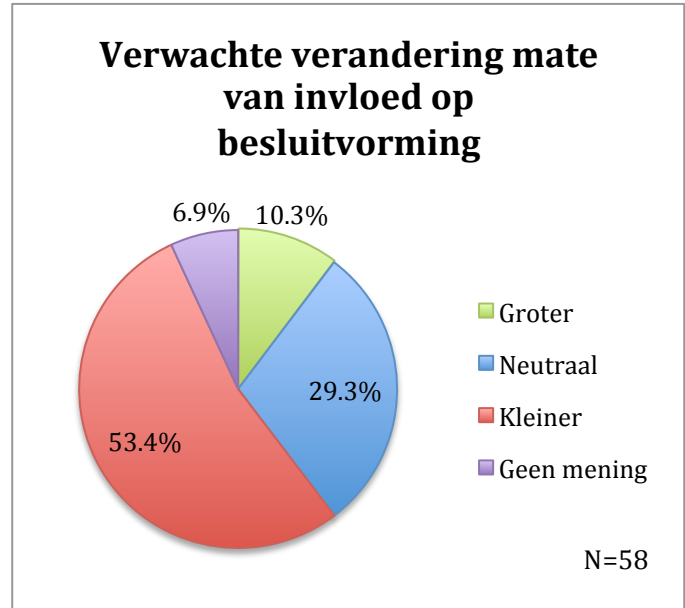
Om iets te kunnen zeggen over de waardering van burgerparticipatie is het interessant te weten wat respondenten zelf zeggen over dit begrip. In figuur 9 op de volgende pagina is de WordCloud te zien die gemaakt is op basis van enquêtevraag 7 (bijlage 1). Bij deze vraag is aan de respondenten verzocht in vier woorden en/of zinnen aan te geven wat er het eerst in hen opkomt bij het begrip 'burgerparticipatie'. De vraag lijkt niet helemaal goed geformuleerd te zijn, daar veel respondenten minder dan 4 associaties heeft opgegeven. Desalniettemin zijn de gegevens gebruikt in het onderzoek. De tien begrippen die er het meest uitspringen zijn:

- Burger;
- Meedoen;
- Meedenken;
- Elkaar;
- Meer;
- Verantwoordelijkheid;
- Doen;
- Samen(werken);
- Overheid;
- Luisteren.

Kijkend naar de omschrijving van het begrip 'burgerparticipatie' in het theoretische kader zijn deze begrippen niet verrassend. Ook lijkt het verband te houden met Bottom-Up Politiek, wanneer je de omschrijving van dit begrip vergelijkt met de associaties. Kortom: de burger neemt een actievere rol aan. Uit het interviews (bijlage 4) volgt tevens dat de gemeente burgerparticipatie aan zal moedigen. Momenteel kunnen inwoners al aanspraak maken op budgetten, waarmee zij zelf veranderingen kunnen aanbrengen. Ook blijkt uit het interview dat de nieuwe gemeente veel meer een faciliterende rol wil aannemen, waarbij burgers worden aangemoedigd zich in te zetten voor de gemeente.

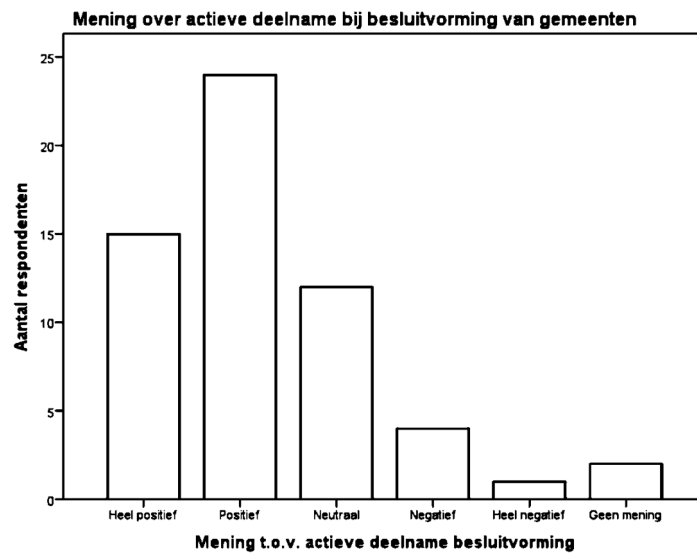
*Figuur 9: Wordcloud associaties respondenten van 'burgerparticipatie'.
Bron: Onderzoek auteur.*

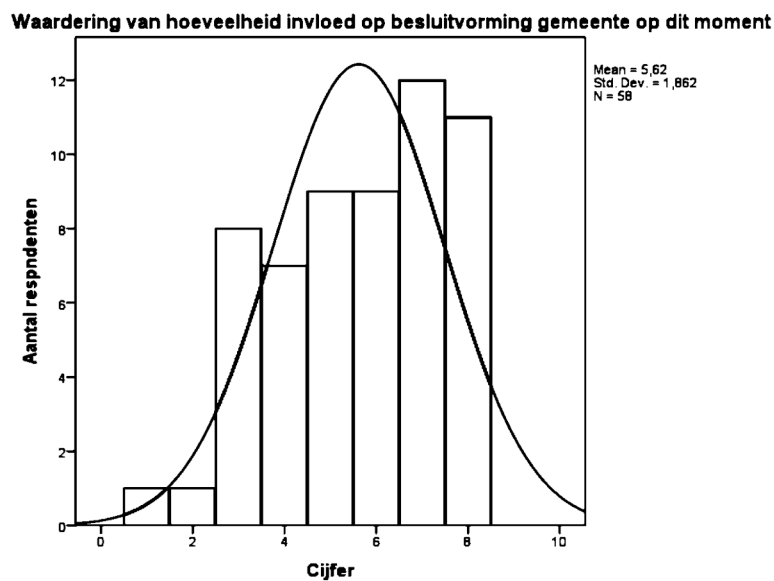
*Figuur 10: Verwachte verandering mate van invloed.
Bron: Onderzoek auteur.*

Toch lijken de begrippen uit figuur 9 in strijd te zijn met de verwachte verandering van de mate van invloed die men op de besluitvorming heeft, als gevolg van de gemeentelijke herindeling. Figuur 10 op de vorige pagina toont aan dat iets meer dan de helft van de respondenten de verwachting heeft dat de mate van invloed op de besluitvorming kleiner wordt als gevolg van de herindeling. Slechts 10% van de respondenten verwacht dat de mate van invloed groter zal zijn. Hieruit kan worden geconcludeerd dat de nieuwe gemeente nog wat aan te pakken heeft. In figuur 11 is te zien dat het grootste gedeelte van de respondenten positief tot heel positief tegenover actieve deelname aan de besluitvorming staat. Het valt binnen figuur 12 op dat het gemiddelde cijfer van de waardering van de hoeveelheid invloed op de besluitvorming van de gemeente op dit moment net een voldoende is. Dit kan gekoppeld worden aan de vorm 'Tokenisme' van Arnstein's ladder (Arnstein, 1969). Inwoners lijken een shift naar de vorm van 'Burgermacht' te willen.

*Figuur 11: Mening respondenten t.o.v. actieve deelname besluitvorming.
Bron: Onderzoek auteur.*

*Figuur 12: Waardering hoeveelheid inspraak op besluitvorming, nu.
Bron: Onderzoek auteur.*

Er is gekeken naar de waardering van de hoeveelheid invloed op de besluitvorming van de inwoners op dit moment. Het gegeven rapportcijfer betreft een ratiovariabele en levert een gemiddeld cijfer van 5.82 op. Dit cijfer is vergeleken met de waardering van de huidige gemeente. Om te controleren of er een significant verschil tussen de cijfers bestaat is daarom een t-toets voor twee gepaarde waarnemingen uitgevoerd. De toets is geschikt, doordat twee waarderingen van één persoon worden vergeleken. Bij het uitvoeren van de toets is een significantieniveau aangenomen van $\alpha=0.05$. De nulhypothese en alternatieve hypothese voor deze t-toets voor twee gepaarde waarnemingen zijn:

H_0 : 'Er bestaat in de populatie geen verschil in de gemiddelde waardering van de gemeente op dit moment ten opzichte van de gemiddelde waardering van de hoeveelheid invloed op de besluitvorming van de gemeente op dit moment'.

H_a : 'Er bestaat in de populatie een verschil in de gemiddelde waardering van de gemeente op dit moment ten opzichte van de gemiddelde waardering van de hoeveelheid invloed op de besluitvorming van de gemeente op dit moment'.

	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	t	df	Sig. (2-tailed)
Waardering huidige gem. - Waardering hoev. invloed besluyt.	1.293	1.533	0.201	0.890	57	0.000

Tabel 4: Belangrijkste uitkomsten t-toets gepaarde waarnemingen m.b.t. waardering gemeente nu t.o.v. waardering hoeveelheid invloed op besluitvorming gemeente.
Bron: Onderzoek auteur.

De volledige output voor de t-toets voor twee gepaarde waarnemingen is eveneens te vinden in bijlage 7.3. In tabel 4 staan de belangrijkste uitkomsten weergegeven. De uitkomst van $p=0.000$ is significant, want ligt onder het significantieniveau van $\alpha=0.05$. Hij is niet representatief en de alternatieve hypothese wordt daarom aangenomen. Er kan worden gesteld dat er een verschil bestaat tussen de waardering van de gemeente op dit moment en de waardering van de hoeveelheid invloed op de besluitvorming binnen de gemeente.

Aan de hand van figuur 12 op de vorige pagina is geconstateerd dat het gemiddelde cijfer voor de hoeveelheid invloed op de besluitvorming niet heel hoog is. Eerder is ook gemeld dat men een positieve houding aanneemt ten opzichte van actieve deelname bij de besluitvorming. Tevens kan uit tabel 5 worden afgeleid dat de burger het liefst meer inspraak krijgt bij de besluitvorming op basis van de overheid die daadwerkelijk naar de mening van inwoners vraagt. Het toepassen van een Bottom-Up Politiek binnen de nieuwe gemeente is daarom aan te raden.

De burger wenst meer inspraak door:	Percentage respondenten: (N = 58)
Overheid vraagt naar mening burger	34.5 %
Overheid luistert daadwerkelijk naar burger	24.1 %
Burger neemt actieve(re) rol aan bij besluitvorming	24.1 %
Er worden meer momenten van betrokkenheid gecreëerd	22.4 %
Overig	8.6 %

Tabel 5: Weergave van manier waarop burger meer inspraak wenst op besluitvorming gemeente.
Bron: Onderzoek auteur.

Er is een Chi-kwadraattoets uitgevoerd om te zien of er een verband bestaat tussen de verwachte mate van invloed op de besluitvorming en de manier waarop de burgers meer inspraak wensen. De verwachte mate van invloed levert een ordinale variabele op. Er zijn binaire variabelen opgemaakt aan de hand van vraag 12 uit de enquête (bijlage 1) voor de manieren waarop deelnemers meer invloed wensen. Bij deze vraag was het voor respondenten mogelijk om meerdere antwoorden te geven. Bij het uitvoeren van de Chi-kwadraattoets is er bewust voor gekozen om de respondenten die ‘geen mening’ hadden niet mee te nemen. De Chi-kwadraattoets stelt bij de vergelijking van deze variabelen in staat om te zien of er een verband bestaat.

De belangrijkste uitkomsten zijn te vinden in tabel 6. De volledige output is te vinden in bijlage 7.5. Bij het uitvoeren van deze toets is een significantieniveau aangenomen van $\alpha=0.05$. De nulhypothese en alternatieve hypothese zijn op de volgende manier geformuleerd:

H_0 : ‘Er bestaat geen verband tussen de verwachte verandering van de mate van invloed op de besluitvorming enerzijds, en de manier waarop de burgers meer inspraak willen krijgen anderzijds’.

H_a : ‘Er bestaat een verband tussen de verwachte verandering van de mate van invloed op de besluitvorming enerzijds, en de manier waarop de burgers meer inspraak willen krijgen anderzijds.’.

Pearson Chi-Square voor:	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Overheid vraagt mening	1.641	2	0.440
Overheid luistert naar burger	6.462	2	0.040
Meer momenten betrokkenheid	2.218	2	0.330
Actieve rol bij besluitvorming aannemen	0.981	2	0.612
Overig	0.849	2	0.654

Tabel 6: Belangrijkste uitkomsten Chi-kwadraattoets m.b.t. op welke manier de inwoners meer invloed wensen op de besluitvorming van de gemeente.
Bron: Onderzoek auteur.

Er kan worden geconcludeerd dat tussen vrijwel geen enkele variabele een verband bestaat met de verwachte mate van invloed op de besluitvorming binnen de nieuwe gemeente. De variabele waarbij respondenten aangeven dat ze meer inspraak willen door de overheid die daadwerkelijk luistert is significant. Echter mag er niet geconcludeerd worden dat er een verband bestaat. 50% van de cellen heeft namelijk een verwacht aantal lager dan 5, dit mag maar voor maximaal 20% van de cellen.

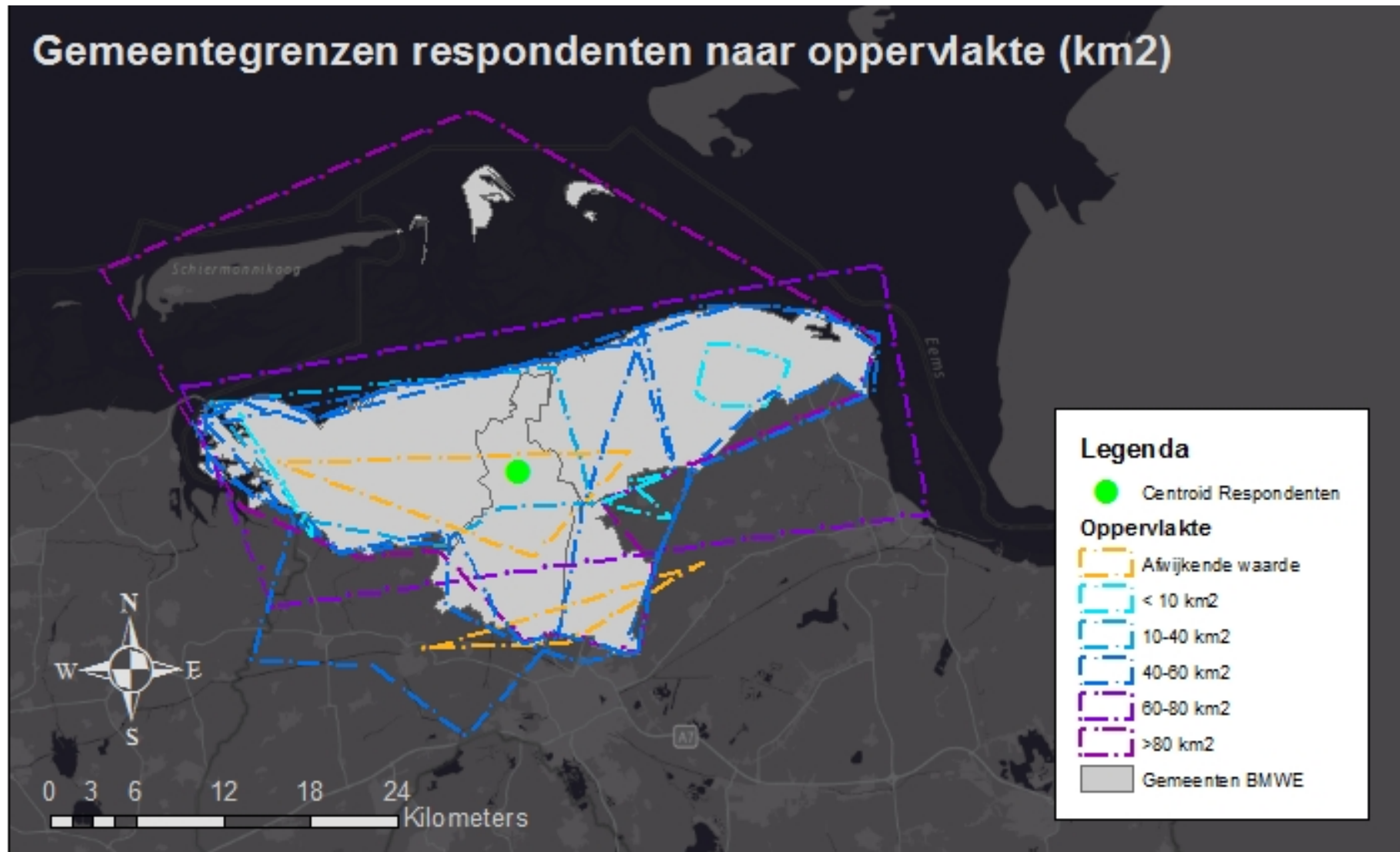
4.4 | Gemeentegrenzen door respondenten

Figuur 13 toont een kaart van de provincie Groningen. In het lichtgrijs is hierop het onderzoeksgebied te zien: de gemeenten BMW. Door een oppervlakte aan de reacties van de respondenten toe te kennen, zijn de polygonen van de respondenten veranderd in een ratiovariabele. Kraak en Ormeling (2003, p. 102; p. 125) zijn hierbij gevolgd. De polygonen zijn naar proportie ingedeeld. Er is hierbij gekozen om kleuren van lichtblauw tot paars toe te kennen, zodat er geen interpretatiefouten kunnen ontstaan. Vanwege het proportionele verschil is het toekennen van een zwaartepunt gerechtvaardigd (ibid). Één respondent heeft twee polygonen ingetekend, deze reactie is in het geel als afwijkende waarde aangemerkt.

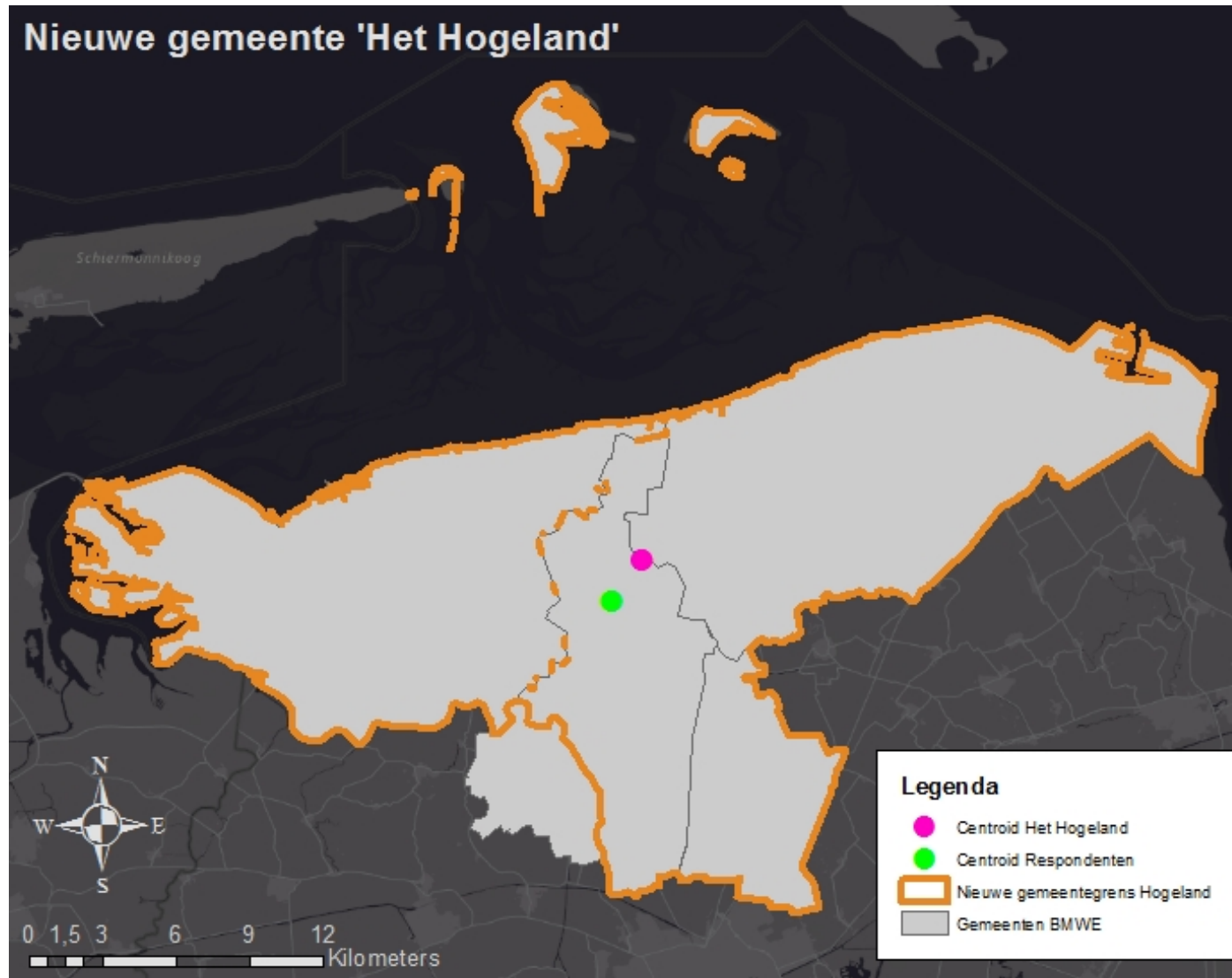

In figuur 14 op de volgende pagina is in het oranje de nieuwe gemeentegrens te zien. Deze gemeente zal 'Het Hogeland' gaan heten (Stuurgroep Herindeling BMW, 2017). De gemeentegrens valt vrijwel samen met de gemeentegrenzen huidige grenzen van de gemeenten BMW. Een verschil is dat de grens binnen Winsum het Reitdiep zal volgen. De huidige gemeente Winsum bevindt zich hierom tevens in een ontvlechting, is aangegeven in het interview (bijlage 4).

Ook van de nieuwe gemeentegrens is het zwaartepunt berekend. Deze is vergeleken met het zwaartepunt van de respondenten. Te zien is dat het zwaartepunt van de nieuwe gemeentegrens wat noord-oostelijker ligt. Hieruit kan geconcludeerd worden dat de ideale gemeente van de respondenten verschilt van de nieuwe gemeente.

*Figuur 13: Overzicht gemeentegrenzen door respondenten.
Bron: Onderzoek auteur.*

*Figuur 14: Nieuwe gemeentegrens 'Het Hogeland'.
Bron: Onderzoek auteur.*

Hoofdstuk 5 – Conclusie

Er bestaan feitelijke veranderingen voor de nieuwe gemeente. Hierbij moet gedacht worden aan meer inwoners over een even groot bestuurlijk apparaat. De gemeentegrenzen zullen worden samengevoegd, waardoor één grote gemeente ontstaat. Desalniettemin wordt er ook een deel van de huidige gemeente Winsum ontvlochten. De ideale gemeente van de respondenten verschilt van de nieuwe gemeente. De gemeente wil dat alle gemeentelijke accommodaties in gebruik blijven. Kanaalsturing zal blijven bestaan. Preferent hierbij is wel het gebruik van internet, maar in sommige gevallen zal er gebruik gemaakt worden van klassieke communicatie.

Uit de resultaten kan worden gesteld dat inwoners de plannen van de gemeentelijke herindeling lager waarderen dan de huidige gemeente. Het grootste gedeelte van de respondenten denkt dat het effect van de herindeling nadelen zal opleveren voor de huidige gemeente. Dit houdt verband met een viertal oorzaken, namelijk: beschikbare voorzieningen, geld, hoeveelheid inspraak en de afstand tussen burger en overheid.

Het gemiddelde cijfer dat wordt gegeven aan de hoeveelheid invloed die men heeft op de besluitvorming is niet heel hoog. Er wordt een positieve houding aangenomen ten opzichte van actieve deelname bij de besluitvorming. Burgers zouden het liefst meer inspraak krijgen bij de besluitvorming. Veelal wordt er aangegeven dat ze van de overheid verlangen dat er daadwerkelijk naar hun mening wordt gevraagd. Burgerparticipatie gaat verder dan alleen inspraak en betreft ook het aannemen van een actieve rol binnen de gemeente budgetten beschikbaar stellen voor plannen van burgers. Vanuit de gemeente wordt meer burgerparticipatie aangemoedigd. Uitgegaan van de resultaten dient de gemeente beter na te denken over hoe zij dit onder de aandacht van inwoners willen brengen.

Naar aanleiding van de hoofdvraag: ‘Wat is de waardering van de gemeentelijke herindeling van inwoners en gemeentelijke besturen van de gemeenten Bedum, De Marne, Winsum en Eemsmond?’, luidt de algehele conclusie dat de waardering verschilt tussen beide groepen. Uit het interview is gebleken dat door de gemeenten goed is nagedacht over de nieuwe gemeente en hoe deze gaat functioneren. De conclusie die aan de enquêtes kan worden afgeleid is dat de inwoners matig positief tegenover de herindeling staan. Zij nemen een afwachtende rol aan.

5.1 | Aanbevelingen

De gemeenten BMWE hebben goed nagedacht over de manier van aanpak van de herindeling. Het is aan te raden nogmaals in gesprek te gaan met de inwoners. Zij voelen zich op dit punt nog niet allemaal gehoord. Het aanmoedigen van burgerinitiatieven is tevens een goed idee. De inwoners hebben te kennen gegeven dat zij meer inspraak in de besluitvorming wensen. Er dient onder de aandacht van inwoners te worden gebracht dat de gemeente een faciliterende rol inneemt binnen initiatieven die worden opgezet door burgers. Het toepassen van een ‘Bottom-Up Politiek’ binnen de nieuwe gemeente is raadzaam, zo kan de juiste ‘maat’ worden gevonden.

Verder onderzoek bij dit actuele onderwerp is gewenst. Voor dit specifieke onderzoeksgebied is het interessant te weten hoe inwoners uit de vier huidige gemeenten tegenover het onderwerp staan. Om dit te kunnen vergelijken zijn meer enquêtes per gemeente vereist dan de hoeveelheid enquêtes die binnen dit onderzoek gebruikt zijn. Ook bestaan verschillende manieren om een (gemeentelijke) herindeling aan te pakken. Het kan daarom interessant zijn om een onderzoek te starten die deze verschillende manieren van aanpak met elkaar vergelijkt.

5.2 | Reflectie

Het afnemen van de enquêtes bij de supermarkten verliep moeizaam. Veel mensen liepen met een boog om de onderzoeker heen, omdat mogelijkwerwijs gedacht werd dat er iets verkocht werd. Uiteindelijk zijn er voldoende enquêtes opgehaald om statistische toetsen uit te voeren. Het is wenselijker om deze over meer enquêtes uit te voeren, zodat ook een goede vergelijking tussen de huidige vier gemeenten gemaakt kan worden.

Ondanks dat de enquête eerst is beoordeeld door medestudenten en mensen uit de omgeving van de onderzoeker, is gebleken dat er toch problemen waren bij het beantwoorden van een aantal vragen. Wellicht komt dit doordat de onderzoeker bij de meeste enquêtes niet aanwezig was en daarom geen aanvullende informatie kon geven. Of omdat respondenten geen specialist zijn op bepaalde gebieden en niet helemaal begrepen wat de vraag precies inhield.

Er is goed nagedacht over de toetsen die uitgevoerd zijn. Toch is gebleken dat niet alle uitkomsten overeenkwamen met de verwachtingen van de onderzoeker. Dit behoort altijd tot de mogelijkheden bij het doen van onderzoek.

Wanneer het interview bij meer ambtenaren zou zijn afgenomen, zouden hieruit grotere generaliseringen kunnen volgen en hierdoor meer kracht achter de conclusies kunnen worden gezet. Tevens is als gevolg hiervan binnen het onderzoek meer ingegaan op de waardering van inwoners.

In §4.4 is in het geel een afwijkende waarde aangemerkt. Het verwijderen van de reactie is door de onderzoeker overwogen. Hier is bewust niet voor gekozen, aangezien de onderzoeker de reden hiervoor niet kent. Wellicht heeft de respondent een fout gemaakt, maar anderzijds kan het ook zijn dat het voor de respondent niet uitmaakt waar de nieuwe grens komt te liggen.

Hoofdstuk 6 – Literatuurlijst

- Boonstra, B. & Boelens, L. (2011). Self-organization in urban development: towards a new perspective on spatial planning. *Urban research and practice*, 4(2), pp. 99-122.
- CBS (2018). *Bevolking; geslacht, leeftijd, burgerlijke staat en regio, 1 januari*. Geraadpleegd op 05-01-2018 via <http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=03759NED&D1=0-2&D2=129-132&D3=108,240,481,826&D4=27-29&VW=T>. Den Haag: CBS.
- CBS (2018). *Bevolkingspiramide: Leeftijdsopbouw Nederland 2017*. Geraadpleegd op 05-01-2018 via: <https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/bevolkingspiramide>. Den Haag: CBS.
- Ceuninck, K. de, Reynaert, H., Steyvers, K. & Valcke, T. (2010). Municipal Amalgamations in the Low Countries: Same Problems, Different Solutions. *Local Government Studies*, 36(6), pp. 803-822.
- Clifford, N., French, S. & Valentine, G. (2010). Getting Started in Geographical Research: how this book can help. In Clifford, N., French, S. & Valentine, G. (Red.), *Key Methods in Geography*, pp. 4-15. Londen: SAGE Publications Ltd.
- Edwards, A. & Eshuis, J. (2013). Branding the City: The Democratic Legitimacy of a New Mode of Governance. *Urban Studies.*, 50(5), pp. 1066-1082.
- Ford, J.D. (1999). Organizational change as shifting conversations. *Journal of Organizational Change Management*, 12(4), pp. 480-500.
- Haartsen, T., Groote, P. & Huigen, P.P.P. (2002). Measuring age differentials in representations of rurality in The Netherlands. *Journal of Rural Studies*, 19(2), pp. 245-252.
- Healey, P. (2015). Civil society enterprise and local development. *Planning Theory & Practice*, 16(1), pp. 11-27.
- Hendriks, F. (2009). Democratic reform between the extreme makeover and the reinvention of tradition: the case of the Netherlands. *Democratization*, 16(2), pp. 243-268.
- Jansen, G., Korthuis, S. & Korsten, A./Visitatiecommissie Bestuurlijke Toekomst Groningen (2013). *Grenzeloos Gunnen: Advies over de maatschappelijk urgente vernieuwing van de bestuurlijke organisatie en de bestuurscultuur in Groningen*. Eindrapport. Utrecht: AVANT GPC.
- Kraak, M.J. & Ormeling, F. (2003). *Cartography: Visualization of Geospatial Data* (pp. 99-143). Tweede editie. Harlow: Pearson Education Limited.
- Mauerhofer, V. (2011). A bottom-up ‘Convention-Check’ to improve top-down global protected area governance. *Land Use Policy*, 28(4), pp. 877-886.

- Michels, A. & Graaf, L. de (2010). Examining Citizen Participation: Local Participatory Policy Making and Democracy. *Local Government Studies*, 36(4), pp. 477-491.
- Newton, K. (1982). Is Small Really So Beautiful? Is Big Really So Ugly? Size, Effectiveness, and Democracy in Local Government. *Political Studies*, 30(2), pp. 190-206.
- Oesper, L. Bader, G.D., Isserlin, R. & Merico, D. (2011). WordCloud: a Cytoscape plugin to create a visual semantic summary of networks. *Source Code for Biology and Medicine*, 6(7).
- Provincie Groningen (2017). *Gemeentelijke herindeling*. Geraadpleegd op 01-10-2017 via <https://www.provinciegroningen.nl/actueel/dossiers/gemeentelijke-herindeling/>. Groningen: Provincie Groningen.
- Provincie Groningen (2017). *Procedure*. Geraadpleegd op 05-10-2017 via <https://www.provinciegroningen.nl/actueel/dossiers/gemeentelijke-herindeling/procedure/>. Groningen: Provincie Groningen.
- Provincie Groningen (2017). *Stand van Zaken: Wie gaat met wie en hoe staat het met het herindelingsproces?*. Geraadpleegd op 01-10-2017 via <https://www.provinciegroningen.nl/actueel/dossiers/gemeentelijke-herindeling/stand-van-zaken/>. Groningen: Provincie Groningen.
- Rijksoverheid (2013). *Troonrede 2013*. Geraadpleegd op 01-10-2017 via <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/toespraken/2013/09/17/troonrede-2013>. Den Haag: Ministerie van Algemene Zaken.
- Roo, G. de & Voogd, H. (2015). *Abstracties van planning. Over processen en modellen ter beïnvloeding van de fysieke leefomgeving*. Assen, Coöperatie in Planning U.A.
- Roo, G. de (2017). Ordering Principles in a Dynamic World of Change – On social complexity, transformation and the conditions for balancing purposeful interventions and spontaneous change. *Progress in Planning*, online vanaf 8 augustus 2017 via: <https://doi.org/10.1016/j.progress.2017.04.002>.
- Rose, R. (2008). Evaluating Democratic Governance: A Bottom-up Approach to European Union Enlargement. *Democratization*, 15(2), pp. 251-271.
- Stenden, R. van (2009). Burgerparticipatie in lokale veiligheidsnetwerken: Over ‘nodale sturing’ en ‘verankerd pluralisme’. *Justitiële veerkrachten*, 35(1), pp. 29-42.
- Stuurgroep Herindeling BMW E (2017). *Toekomstvisie Ruimte! BMW E-gemeenten*. Geraadpleegd op 05-10-2017 via https://www.demarne.nl/actueel/dossiers/dossier_gemeentelijke_herindeling/toekomstvisie_ruimte__bmwe-gemeenten/. Groningen: s.n.
- Sullivan, D.M. (2004). Citizen Participation in Nonprofit Economic Development Organizations. *Journal of the Community Development Society*, 34(2), pp. 58-72.

VNG (2016). *Maatwerkdemocratie: Naar een krachtiger, trefzekere gemeenteraad 2020 als kruispunt in de lokale democratie*. Geraadpleegd op 05-10-2017 via <https://vng.nl/vereniging/vng-jaarcongres-2016>. Den Haag: Drukkerij Excelsior.

Watson, G. (1971). Resistance to Change. *American Behavioral Scientist*, 14(5), pp. 745-766.

Wenger, G.C. (1982). The problem of perspective in development policy. *Sociologica Ruralis*, 22(1), pp. 5-16.

Yamada, K. (2016). Crucial Decisions By Small Towns and Villages: Why Did Some Municipalities Choose to Merge But Others Did Not During the Nationwide Wave of Municipal Mergers in Japan? *International Journal of Public Administration*, 39(6), pp. 480-491.

Bijlagen

Bijlage 1 – Enquête

Heel fijn, dat u mee wilt werken aan dit onderzoek door het invullen van deze enquête. Het invullen van de enquête zal naar verwachting 5-10 minuten van uw tijd innemen. Deze enquête zal worden gebruikt bij het uitwerken van mijn bachelor scriptie voor de studie Sociale Geografie en Planologie aan de Rijksuniversiteit Groningen waarbij wordt gekeken naar de waardering van de gemeentelijke herindeling, en om te kijken of er mogelijk een rol is weggelegd voor (meer) burgerinitiatieven en – participatie binnen de nieuwe gemeente. De enquête zal volledig anoniem zijn. De resultaten worden enkel voor dit onderzoek gebruikt.

1. In welke gemeente bent u woonachtig?

- Bedum
- De Marne
- Eemsmond
- Winsum

2. Hoe lang woont u in deze gemeente?

.....jaar

3a. Welk rapportcijfer geeft u uw gemeente, op dit moment?

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

3b. Kunt u uw cijfer (kort) toelichten?

4a. Welk rapportcijfer geeft u de gemeentelijke herindeling?

(trend waarbij meerdere gemeenten worden samengevoegd tot één grote gemeente)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

4b. Kunt u uw cijfer (kort) toelichten?

5. Welk effect verwacht u dat de gemeentelijke herindeling op uw gemeente zal hebben?

- Het zal voordelen opleveren voor mijn gemeente
- Neutraal
- Het zal nadelen opleveren voor mijn gemeente
- Geen mening

6. Waar vloeit dit verwachte effect volgens u uit voort? (Meerdere antwoorden mogelijk)

- Beschikbare voorzieningen
- Geld
- Afstand burger-overheid
- Hoeveelheid inspraak
- Anders, namelijk

7. Kunt u in 4 woorden/zinnen omschrijven wat er bij u op komt bij het begrip burgerparticipatie?

-

-

-

-

8. Hoe staat u tegenover actieve deelname van de burger in de besluitvorming van gemeenten?

- Heel positief
- Positief
- Neutraal
- Negatief
- Heel negatief
- Geen mening

9a. Welk rapportcijfer geeft u de mate van invloed die u op de besluitvorming van uw gemeente heeft, op dit moment?

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

9b. Kunt u uw (kort) cijfer toelichten?

10. In hoeverre denkt u dat de mate van invloed op de besluitvorming zal veranderen als gevolg van de gemeentelijke herindeling?

- De mate van invloed zal groter worden
- Neutraal
- De mate van invloed zal kleiner worden
- Geen mening

11. Zou u persoonlijk meer inspraak willen hebben op de besluitvorming van uw gemeente?

- Ja (*indien u dit antwoord kiest, ga verder bij vraag 12*)
- Neutraal (*indien u dit antwoord kiest, ga verder bij vraag 13*)
- Nee (*indien u dit antwoord kiest, ga verder bij vraag 13*)
- Geen mening (*indien u dit antwoord kiest, ga verder bij vraag 13*)

12. Ik wil meer inspraak door middel van ... (meerdere antwoorden mogelijk)

- ... de overheid die daadwerkelijk naar mijn mening vraagt
- ... dat er naar me geluisterd wordt door de overheid
- ... meer momenten van betrokkenheid
- ... het aannemen van een actieve(re) rol in de besluitvorming
- ... anders, namelijk:.....

13. Zijn er nog dingen die u graag kwijt wilt over de onderwerpen die aan bod zijn gekomen?

14. Wat is uw geslacht?

- Man
- Vrouw

15. Wat is uw leeftijd?

.....jaar

16. Wat is uw hoogst genoten opleiding?

- Basisschool
- Middelbaar onderwijs
- MBO
- HBO
- WO

Einde enquête – Hartelijk dank voor uw deelname aan dit onderzoek

Bijlage 2 – Reacties op open vragen enquête

Reacties vraag 3b (toelichting cijfer waardering gemeente op dit moment)

Positief: persoonlijke benadering, begroting redelijk op peil. Negatief: Slechte communicatie, niet bij de tijd (internet, vuilverwerking), slechts enkele partijen in gemeenteraad (2)

Een prettige gemeente waar het goed wonen is

Gemeente zou meer zorg moeten besteden aan openbaar groen en onderhoud wegen

Alles voor de burger, voldoende winkels en voorzieningen en in het gemeentehuis word je goed geholpen

Prima wonen, maar soms gebeuren er domme dingen/beslissingen

Er zijn voldoende winkels, scholen en basisvoorzieningen in de buurt. Daarnaast worden het aardbevingsprobleem en de sociale huur niet goed opgepakt

Het is hier rustig, niet te volks en orderlijk/netjes

Ik kom weinig in aanmerking met de gemeente, alles is goed geregeld

Het kan veel beter

Bestuurders staan niet altijd voor de inwoners klaar

Ik heb er weinig mee

Voorzieningen zijn aanwezig

Ze werken correct, maar er werken te veel managers

Snel, geen problemen en goedkoop leven/wonen

Wonen hier doe ik met plezier en er is een goede toegankelijkheid met het OV

Prettig en veilig wonen. Genoeg sociale voorzieningen en het is kindvriendelijk

Niet echt

Slecht beleid

Het verkeersbeleid is een ramp, de horeca ook en eigenlijk steekt het hele ruimtelijke beleid niet goed in elkaar

Gewoon een leuk dorp en winkels

De mensen hier zijn vrij conservatief

-

Vind het de laatste jaren aftakelen wat betreft het bestuur en hun taken.

Weinig activiteiten maar daarentegen ook weinig criminaliteit etc

We zijn tevreden met huis en omgeving. Handig dat hier een station is en nu weer een Dorpswinkel. Sauwerd.

Goed voor ondernemers

Goede gemeene, maar wel wat verbeterpunten qua infrastructuur

Prima wonen hier, qua wijbels ed loopt Winsum wat achter

Weinig problemen mee gehad en zo ja was er altijd een oplossing

Geen visie, geen beleid gericht op behoud of stimuleren ondernemerschap. Geen idee van leefbaarheid.

Prima woongemeente, goede dienstverlening. Wel graag meer winkels

Fijne gemeente om te wonen, veel voorzieningen waar de gemeente zich hard voor maakt

Goed wonen maar wel duur

Ruimte/stilte

Ja

Kwalitatief is het van matig niveau

Goedkoop om te wonen en zaken zijn goed geregeld

Bestuurlijk veel oog voor geldverslindende (te hoog gegrepen) projecten

Prima wonen en leven, maar met een paar grote ontwikkelopgaven die niet opschieten

Word goed bestuurd en een prima burgemeester...

Gewoon tevreden

Het is een normale gemeente.

Weinig aandacht voor kleinere kernen

Goed

Lage kwaliteit ambtelijk apparaat

Voldoende voorzieningen, gunstige belasting tarieven

Fijne gemeente, vriendelijke mensen

Financieel gezond, maar soms onzinnige uitgaven

Ze doen het aardig

Positief: rustige woonomgeving, mooie natuur, mooie dorpen, prima inwoners, ik voel me veilig, er is een goede sfeer

Minder positief: matig openbaar vervoer, matige infrastructuur, weinig geld voor onderhoud openbaar groen

Weinig te maken met de gemeente. Als wel nodig (paspoorten) dan prima dienstverlening

Ik woon in het centrum nabij het gemeentehuis. Het gemeentehuis is laagdrempelig met vriendelijke mensen achter de bali/schermen. Ofschoon ik niet maandelijks de gemeente nodig heb ervaar ik de dienstverlening positief: accuraat, vlot maar soms iets te ambtelijk (maar dat hoort waarschijnlijk bij het vak "ambtenaar")

Ben tevreden burger

Op afstand van de burger

Goede voorzieningen en dicht bij de stad Groningen voor winkels, recreatie, horeca

Openbare ruimte viezig, geen afvalscheiding

Constateer geen tekortkomingen

Reacties vraag 4b (toelichting cijfer waardering (plannen) gemeentelijke herindeling)

Voordeel: Meer partijen in gemeenteraad, nadeel: te uitgestrekte regio, is er wel genoeg deskundigheid? (2x)

Groot of groter grootst. Moeilijk te zeggen hoe dat in de nabije toekomst gaat functioneren.

Waarschijnlijk wel een grotere afstand de instanties (gemeentehuis)

Keuzen met de andere gemeenten lijkt ons passend

Ze moeten het echt aanpakken zoals ze nu aangeven

Hier heb ik helemaal niets mee. Wat goed is moet je zo laten. Ik vraag me af wat het idee erachter is?

Ik ben hier niet mee bezig

Onderbuikgevoel

Voor oudere mensen wordt het lastiger. De afstand van het gemeentehuis naar sommige dorpen wordt kleiner. Kosten worden door meer instantie beheerd.

Nog niet echt in verdiept

De neuzen van de bestuurders moeten nog definitief dezelfde kant op gaan staan

Ik heb er weinig mee

We weten nog weinig, moeten het gaan ervaren

De gemeente wordt te groot, de bereikbaarheid van het gemeentehuis wordt lastiger (met name voor ouderen)

Ik ben er niet voor en niet tegen, we zullen het afwachten

Hier heb ik me nog niet in verdiept

Vernieuwing en uitbreiding zijn goede ontwikkelingen

Heb geen referentiekader

Het wordt te groot en daardoor te onoverzichtelijk

Het kan nooit minder. Bestuurskrachtenonderwerpen = een slechte score

Het is altijd goed als mensen samenwerken

Ik ben niet heel bekend met de plannen

Goed dat alles nu samengaat

Ik denk dat we door samen te werken meer kunnen verrichten

Weet niet goed wat te verwachten

Ik begrijp dat dat nodig, handiger is.

Blij met deze variant

Neutraal, als het gemeentehuis maar op korte afstand blijft

In hoeverre zal dit een verbetering zijn? Of verslechtering?

Lijkt mij een goeie combinatie

Grotere gemeente met hoop op professioneler en gekwalificeerde ambtenaren en bestuur

Bundeling van krachten: nog betere dienstverlening, meer zeggenschap in de regio

Had van mij niet gehoeven maar goed ik vind de gemeente wel transparant hierin

Nog niet afgerond

Voordeel onduidelijk

Nee

Nieuwe gemeente wordt wel erg groot kwa oppervlakte

Door de opschaling ga je niet alleen samen met gemeentes die het minder doen maar wordt alles ook veel grootschaliger geregeld. Dit kan nadelig zijn als je in een van de beter gemeentes woont

Betere bestuurskracht en financiële voordelen vaak geen sprake van.

De herindeling vindt plaats omdat het van bovenaf sterk is gepusht. Die oproep is nooit van de gemeenten zelf gekomen. In het keurslijf gedwongen, maak je er dan maar het beste van. #Niks-mis-met-de-buren

Het is goed dat de nieuwe Niet groter word (G-7 b.v.)

Voor mij hoeft het niet, mocht het voor de burgers beter zijn, dan is het goed

Het wordt te groot

Vanwege enorme geografische reikwijdte zal betrokkenheid van bestuur bij burgers bog verder afnemen

Prima

Nog te weinig inhoud bekend

Groter niet altijd beter

Ik ben tegen de herindeling. De gemeente maakt deel uit van mijn identiteit

Te weinig duidelijkheid over het nagestreefde resultaat per 1-1-2019

Horen niet zoveel

Ik snap dat een kleine gemeente niet efficiënt is, maar wat kost een herindeling veel!

Als inwoner hoor ik er weinig van, het zal wel goed gaan.

Nee, niet echt. Ik weet niet wat er achter de schermen gebeurt. Ook geen moeite voor gedaan. Het zal wel goed komen: ik heb daar wel vertrouwen in.

Een kleine gemeente is te klein i.r.t. de bestuurskracht

Wordt de afstand tot de burger en dorpen nog groter

Geen verbetering voor burger en Bedum is op Groningen gericht, niet op Het Hogeland, Bedum is een groeikern, de overige gemeenten minder of krimp

Verwacht weinig te merken als burger

Ben terughoudend

-

Reacties vraag 9b (toelichting cijfer burgerparticipatie)

Nee (5x)

Wordt door wethouder genegeerd

Er wordt wel geluisterd maar of je mening /ideeën echt meegenomen worden in de besluitvorming vraag ik me af

Een enkele stem heeft nagenoeg geen invloed op de gemeentelijke besluitvorming

Burgers worden betrokken, er zijn voorlichtingen

Er word je een mond gegund, maar de vraag is of ze het ook daadwerkelijke meenemen? Verder heb ik er geen verstand van

Ik ga alleen naar de stembus, verder heb ik weinig invloed wanneer ik wat zeg

Dit kan pas gemeten worden wanneer er daadwerkelijk een besluit over genomen is.

Doe er te weinig mee, ben druk met m'n eigen dingen

Ik heb een mening ergens over maar in de praktijk wijst het anders uit. Er wordt A gezegd maar B gedaan. Ik ben het vertrouwen nog niet helemaal kwijt, maar heb er wel m'n twijfels over
Neuzen moeten nog dezelfde kant op; Laatste vergaderingen heb ik niet meegemaakt

Uit eigen ervaring geef ik dit cijfer

Via gemeenteraadsverkiezingen invloed

De journalistiek is er niet goed op afgestemd. Je hebt alleen de website qua informatievoorziening, maar dit is te weinig

De mogelijkheden bestaan

N.a.v. eigen ervaring: we hebben een nieuw pleintje in de buurt gekregen n.a.v. inspraak vanuit de buurt. De lijnen waren kort en het was snel geregeld, ook omdat we een goed plan hadden liggen.

De aardbevingsschade is goed afgehandeld, en bovendien werd er goed naar onze mening gevraagd hierbij

Op zich goed

Bijvoorbeeld Prorail, praat me er niet van. Men hoort je aan, maar luistert niet.

Er wordt niet geluisterd, de gemeente is slecht bereikbaar voor de burger, en terugbelafspraken worden bijvoorbeeld nooit nagekomen

Mensen hebben weinig inspraak, de overheid beslist toch wel

Ik stel me afzijdig op, want zoek het niet op. Wat dat betreft dus geen inspraak

Wordt door wethouder genegeerd

Burger initiatieven worden niet gehoord door de gemeente kijk naar boogplein

Bewoners wel betrokken

Ik weet dat het mogelijk is als je dat echt wilt.

Geen invloed volgens mij

Je kan het idee hebben dat je inspraak hebt maar als het puntje bij het paaltje komt is dat meestal niet zo. Niet altijd natuurlijk. Toch heb je als individu niet veel invloed. Gelukkig leven we in een democratie. Hierdoor kan je als burger indirect invloed uitoefenen op beleid.

Men luistert niet

In toenemende mate worden de inwoners betrokken bij ontwikkelingen in de gemeente

Gemeente vraagt altijd na bij de burgers en wij worden hierin meegenomen

Raadsleden zijn bereikbaar

Resultaat eerdere inbreng totaal onzichtbaar

Raadsleden zijn goed benaderbaar, evenals bestuurder

Ik heb geen idee hoeveel burgerparticipatie er nu is

Politiek is weinig geneigd te luisteren naar wat de inwoners werkelijk willen

De inspraak is vooral topdown georganiseerd. De gemeente(n) bepalen uiteindelijk altijd zelf wat er gedaan wordt (of niet).

Er zijn goede contacten tussen de burgers en het gemeente bestuur

Goede enquette waarop alle inwoners hun wensen en aandachtspunten kunnen aangeven. Hebben we beiden ingevuld

Ik vind het slecht

Het gemeentelijk apparaat is log en traag. Bureaucratie zal nog verder toenemen

In deze democratie heb je kiesrecht waar je gebruik van kunt maken

Toegankelijkheid kan beter

Ik maak gebruik van mijn stemrecht

Ben zowel actief bij herindeling als organisatie betrokken

Alles is al beslist

Via vereniging dorpsbelangen kan ik als inwoner toegankelijk participeren

Ik kies de gemeenteraad. Deze besluit namens mij. Dat is prima zo

Wat ik eerder meldde: de gemeente vraagt al veel van de burger

Nagenoeg geen invloed

Uiteindelijk wordt er toch anders besloten

Via politieke partij is invloed mogelijk, burgerparticipatie werkt maar gedeeltelijk binnen vooraf opgestelde kaders en vastgestelde financiën

Invloed heb je bij verkiezingen, verder zie ik er weinig heil in om de gemiddelde burger meer invloed te geven

Lees er weinig over

Reacties vraag 13 (wil respondent nog wat kwijt over een van beide onderwerpen)

Nee (31x)

N.v.t. (2x)

Goede scholing ambtenaren betreft communicatie en internet (naar norm van deze tijd)

Eigenlijk voel ik me wel betrokken bij onze gemeente. Althans ik probeer de problematiek wel te volgen. De bestuurders in onze gemeente zijn goed benaderbaar en staan open voor vragen en meningen

Het kiezen van een te benoemen Burgemeester verdiend de voorkeur!

Alleen over de herindeling: ik hoop van harte dat de beloftes die gemaakt zijn ook daadwerkelijk worden nagekomen

Wanneer je geen krant hebt mis je de berichtgeving

Ik ben negatief over de overheid, want de kosten voor de burger worden alleen maar groter

We moeten positief blijven

Besturen moeten geen besluiten nemen zonder de cliëntenraad erover in te lichten

Nee, laat ik hier maar niet over beginnen

Er moet niet meer geparkeerd worden langs de oevers van het Lauwersmeer, verschrikkelijk die mensen die met hun camper komen en vervolgens een tv buiten op hun campingtafel installeren

Het gaat om leven en laten leven

Goed geïnformeerd worden via kranten, contactblad, media e.d. vind ik belangrijk.

Als mensen individueel inspraak kunnen hebben, wordt het er naar mijn mening niet beter van. Zoals het nu is is het prima. Anders is het zoveel mensen zoveel wensen. Leidt tot chaos

Succes!

Correctief referendum is pas echte participatie

Invoeren van een burgerbegroting is een echte stap vooruit. Zie: <http://democraticchallenge.nl/>

Hoe verder met de dorps vernieuwing b.v. de Blink, 62% van de bewoners is tegen dit plan

Meer betrokkenheid stimuleren door ook in de kleiner dorpen mensen dicht bij huis uit te nodigen voor voorlichting, bv. in elk dorpshuis, hoe groot of klein ook

Dit moet niet door gaan

Weinig vertrouwen dat de (schaal)voordelen (vooral op gebied kostenbesparingen) zullen worden gerealiseerd

Gemiste kans dat DAL gemeenten niet meedoen

De vraag zou moeten zijn: waarover vindt u dat de gemeente moet besluiten. De gemeente zou meer aan de burger kunnen overlaten, zeker als het gaat om de eigen leefomgeving. Maar het proces van besluitvorming zoals we het nu hebben, is op zich goed

De nieuwe gemeenteraad zal ook leden hebben die je zelf kunt benaderen. Dus indirect kun je gehoord worden.

Herindeling leeft niet in mijn woonomgeving

Bijlage 3 – Interview guide

Aan de hand van dit Interview Guide zullen de interviews worden afgenomen. Het biedt slechts een handvat voor het verloop van het interview en geeft geen garantie dat de interviews daadwerkelijk op deze manier zullen verlopen.

Introductie:

1. Vraag of je het interview mag opnemen;
2. Stel je voor met wat achtergrondinformatie;
3. Leg uit hoe je de respondent gevonden en contact hebt;
4. Leg uit waarom je de respondent wilt interviewen en wat de respondent bijdraagt aan het onderzoek;
5. Leg uit dat het interview ongeveer 60 minuten zal duren;
6. Leg uit wat er met de data zal gebeuren.

Goedendag, mijn naam is Gabriëla Keppels. Ik ben studente Sociale Geografie en Planologie aan de RUG en momenteel bezig met het schrijven van mijn bachelor thesis.

Binnen mijn thesis onderzoek ik wat de waardering van de gemeentelijke herindeling is van de gemeenten Bedum, De Marne, Eemsum en Winsum. Dit onderzoek ik bij zowel de inwoners als bij het gemeentelijke bestuur, om te kijken of hierin een verschil bestaat. Daarnaast ben ik benieuwd of beide partijen een rol zien weggelegd voor meer burgerinitiatieven en –participatie.

Als burgemeester van de gemeente [...] staat u, mijn inziens, dichtbij de burger en maakt u het hele proces van de gemeentelijke herindeling van dichtbij mee. Om die reden houd ik dit interview graag met u.

Met dit interview hoop ik een goed inzicht te krijgen van de visie op het onderwerp, vanuit het gemeentelijk bestuur.

Openingsvragen:

1. Kunt u iets over u zelf vertellen? Wat is uw leeftijd, waar woont u, hoeveel jaren bent u hier al woonachtig? (descriptive)
2. Wat is uw band met deze regio?
3. Hoe is uw band met de inwoners van “uw” gemeente?

Kern:

1. Wat is uw mening over de gemeentelijke herindeling?
 - a. Wat vindt u positief aan de gemeentelijke herindeling?
 - b. Wat vindt u negatief aan de gemeentelijke herindeling?
 - c. Wat is uw mening over de gemeenten zoals deze er op dit moment uitzien?
2. Wat kan de nieuwe gemeente voor de inwoners, en het bestuur, opleveren?
3. Wat zullen de inwoners, en het bestuur, moeten inleveren binnen de nieuwe gemeente?
4. Hoe zal uw eigen positie de komende jaren veranderen naar aanleiding van de gemeentelijke herindeling?
5. Zou u in 4 woorden/zinnen kunnen omschrijven wat er in uw op komt bij het begrip “burgerparticipatie”?
6. Wordt er binnen uw gemeente nagedacht over het onderwerp ‘burgerparticipatie’?
7. Wat vindt u van burgerparticipatie?
 - a. Bestaan er op dit moment burgerinitiatieven binnen uw gemeente?
 - b. In hoeverre verwacht u dat het aantal burgerinitiatieven zal groeien/afnemen in de nieuwe gemeente?

8. In hoeverre denkt u dat de burger een rol binnen de besluitvorming van uw gemeente kan innemen, en waarom?

Afsluitende vragen:

1. Wat kunnen we in de nabije toekomst verwachten van de gemeentelijke herindeling?
2. Wat kunnen we in de nabije toekomst verwachten van burgerparticipatie?
3. Zijn er nog dingen die u graag kwijt wilt over het onderwerp, waarover ik geen vragen heb gesteld?
4. Kent u nog andere experts die ik zou kunnen benaderen voor dit onderzoek?

Bedanken van respondent

Bijlage 4 – Transcript van het interview

I: Interviewer

R1: Respondent 1

R2: Respondent 2

	Feitelijke veranderingen (deelvraag 1)
	Waardering gemeente (deelvraag 2)
	Burgerparticipatie (deelvraag 3)

[...]

I: [...] burgerparticipatie heb ik ook afgebakend aan de hand van Arnstein's ladder, ik weet niet of jullie daar bekend mee zijn?

R2: Ja, ja.

I: Daarbij heb je 3 verschillende vormen van **burgerparticipatie** en aan de hand van mijn enquêtes die ik afneem wil ik ook kijken of ik ze ergens kan indelen. Hoe zij zelf voelen waar ze op dat niveau zitten. En wat ik het interessante vind aan de gemeentelijke herindeling zelf is natuurlijk. Ja, je hebt 4 gemeenten die gaan samenvoegen tot 1 grote gemeente en ja ik kan me voorstellen dat de burger daardoor met bepaald vragen komt te zitten. Of bepaalde beelden komt te zitten...

R2: Ja, zeker.

I: ... ook **vanwege het gemeentehuis dat natuurlijk naar 1 plaats**, het is niet meer...

R1 + R2: **dat weten we nog niet**

I: ... Dat is nog niet bekend?

R1: nee.

I: oké.

R1: daarom is het ook wel goed dat je even het visiedocument leest. Zodra, euhm, het dienstverleningsconcept is ook al vrij, hè. Dat is vastgesteld door de colleges dus dat kan ook mee.

R2: ja.

R1: en, doe jij dat allemaal R2? Want jij hebt die laatste ook via de college dingetjes beschikbaar

R2: Ja ja ja

R1: en het besturingsconcept komt de 28e, euh 12 december, want dan is ie door de colleges vastgesteld

I: ahhh okee

R1: hij is wel eerder door de stuurgroep vastgesteld, maar niet door de colleges

I: want, merken jullie ook wanneer je met inwoners zelf praat, dat daar bepaalde beelden bestaan over hoe dat...

R1: we hebben zelf een enquête gehouden toen

R2: zijn aan het werk geweest met de inwoners

R1: ja, en euhm, dat zit allemaal bij het **herindelingsadvies** in. Dus als je die stukken krijgt dan zie je ook wat de uitkomst is van onze eigen enquête en dat is voor ons de basis geweest om een bepaalde **visie op de toekomstige gemeente te schrijven, waarin rekening gehouden wordt met wat inwoners dus graag willen.**

I: Ja

R1: en die **visie is dus weer de leidraad voor het besturingsconcept, het dienstverleningsconcept, huisvesting** ook. **Voor alle onderdelen eigenlijk die we nieuw moeten realiseren, en ook de onderdelen natuurlijk die gewoon doorgaan, maar die we wel langzaam willen aanpassen op dat visiedocument, op die visie die wij hebben op die toekomstige gemeente.**

I: Ja

R1: dat is niet op 1 januari direct allemaal klaar he, ik bedoel, je kan je voorstellen dat je daarvoor wel een **aantal jaren voor nodig hebt...**

I: hmm-hmm

R1: ... **om die ontwikkeling ook gewoon goed**, nou hoe heet dat, **niet alleen in gang te zetten maar ook echt af te maken...**

I: Ja.

R1: ... en in principe hebben we daar 2023 voor genomen

I: 2023

R1: als eindstip

I: voorlopig he

R1: voorlopig?

R2: Ja

R1: ik bedoel, je kan, je krijgt, dat is eigenlijk gelijk aan de collegeperiode van het nieuwe college, dus en euh de nieuwe raad. en dan kan je ook rustig gewoon in zo'n collegeperiode kijken van wat moet er nog bijgesteld worden, euhm, wat willen misschien toch nog een beetje anders omdat het misschien toch minder goed werkt dan we gedacht hadden. Ik bedoel dat zijn allemaal dingen die dan euhm

I: Ja, dus eerst de komende tijd, gaat eerst, vanaf het moment dat het eigenlijk wordt aangenomen door het college, ga je een beetje een soort van pilot draaien om te kijken wat bijgeschaafd moet worden?

R1: Ja, we willen wat experimenteren, maar je zit natuurlijk ook met allemaal dingen die geregeld moeten worden voor de herindeling. Dus we proberen dat op kleine schaal te doen, he. Maar in ieder geval de mensen al mee te nemen in dat andere denken en werken. Dat zal nog niet helemaal volop van start kunnen, maar vanaf 1 januari 2019 wel, maar we gaan ook in 2018 al een paar dingetjes doen.

I: Ja precies.

R1: Ja.

I: Ja en ook dus in nauw overleg met die andere gemeenten?

R1: dit is gewoon met z'n 4'en

R2: Ja, dit moet je in overleg met z'n 4'en doen, dit is geïntegreerd

R1: dit is helemaal integratie

R2: Ik was benieuwd naar je onderzoek he, van, ik weet goed hoe de methodiek is, maar heb je al bepaalde verwachtingen van wat je zult aantreffen?

I: Euhm, nou wat ik nu heel erg merk, ik houd natuurlijk enquêtes onder de inwoners, en wat ik zelf heel erg merk tot nu toe is dat veel inwoners zelf op dit moment aangeven van, naja, ik ben toch wel bang voor wat er gaat komen, omdat, ja, het wordt 1 grote gemeente en heel veel mensen zeggen: groter is niet beter. Ik merk wel vanuit de inwoners die ik tot nu toe heb gesproken, dat er een beetje terughoudend op gereageerd wordt tot nu toe.

R2: Oké..

I: Ja, niet iedereen ziet het even goed zitten. Er is ook een verschil. Ik heb ook mensen gesproken die aangeven van nouja, 'ik denk dat het goed is', ook vanwege de ruimtelijke ontwikkeling, ik denk dat dat erop vooruit gaat als de gemeenten samengaan. Maar ik merk toch ook bij heel wat inwoners wel dat ze zoiets hebben van nee, het wordt groter en groter is niet per se beter in hun ogen.

R2: Ja, elke verandering roept reacties op..

[...]

R1: terwijl je kijkt naar wat er al samen gedaan wordt, terwijl, het is een hele sociale mijn, dat doen we al met zijn 4'en

[...]

R1: nouja, als je dan kijkt naar aardbevingen dan hebben we een nog veel groter gezamenlijk programma zal ik maar zeggen

R2: Ja, ja

R1: *schraapt keel*, ja we hebben hier de praatplaat

R2: Dit is een soort van infographic van onze

I: hmm-mm

R2: herindelingsverhaal

R1: Ja

I: oké, met de dingen die jullie zelf ook belangrijk vinden, waar jullie meer...

R1: dit is eigenlijk de essentie uit het visiedocument, maar dan verbeeld

I: okee

R1: en dit zijn de dingen waar het om gaat. We willen een wendbare organisatie zijn, die innovatief is, maatwerk levert, regels over euh, regelarm en dienstbaar is en dat euh, betekent gewoon, nou euh, langzamerhand ook wat meer loslaten, of ook samen he, dus het faciliteren van burgerinitiatieven en soms loslaten

R2: het is ook wel een apart gebied he, zo aan het wad, het is heel uitgestrekt, heel groot he

R2: dus dat is op zich wel een terechte zorg hoor, als je in de auto zit, van links naar rechts is 1 uur rijden, weet je wel

I: Ja precies

R2: dat is wel apart ja

R1: maar wat we nu zeggen in het visiedocument is dat we ook alle gemeentelijke accommodaties willen blijven benutten

R2: Ja ja

I: Oké

R2: die zitten verspreid over het hele gebied

I: Ja zitten inderdaad over het hele gebied

R2: dit zijn 4 gemeentes, zo, zo, zo.

R1: en dat zijn dus ook niet alleen gemeentehuizen, he. Dat zijn meer accommodaties die een gemeente bezit

I: hmm-mm

R1: dus die kan je gewoon gebruiken, waardoor je dus ook dicht bij die, euh, inwoners blijft opereren

I: Oké

R1: du-du-dus, maar dat is heel moeilijk om, om, euhm, zorgen daarover weg te nemen

R2: ja, ja, maar ik bedoel...

R1: dat moeten mensen eerst ervaren

I: Ja

R1: dat ze inderdaad gewoon nog in Oldenzeil naar de weet-ik-veel wat kunnen

R2: wat Groningers zeggen he, eerst zien dan geloven

I: ja precies, nuchtere, nuchterheid

R2: nuchterheid, precies. Maar goed dat mogen ze, dat mogen ze

R1: we communiceren dat wel, maar je ziet gewoon dat dat euh

I: ja, dat ze dat eerst gewoon willen ervaren, voordat ze daar ook daadwerkelijk van overtuigd zijn

R1: Jaaa, ik denk ook dat op het moment dat we daadwerkelijk het plaatje hebben van deze huisvestingen, deze accommodaties, gaan we allemaal benutten...

R2: Ja, ja precies

R1: ...en dat en dat gaan we daar en daar doen, en voor zit soort dingen kunt u daar en daar terecht, bij, voor dit soort dingen kunt u. Dan geloven mensen het pas. Nou dat weten we ergens medio volgend jaar...

R2: Ja dat is... dat zul je bij je literatuuronderzoek ook wel zien, veel herindelingen roepen dit soort reacties op. Niet specifiek hiervoor hoor

I: Nee precies, dat is gewoon algemeen

R1: maar juist die enquête, he, van inwoners die die zorgen naar boven heeft gebracht dat heeft voor ons heel makkelijk gemaakt om erop in te spelen

I: ja precies, want dan weet je ook waar de zorgen liggen en dan kun je daar ook op anticiperen

R1/R2: Ja

R2: en, wordt het een soort beschrijvend onderzoek, of wil je ook analytisch euh, want je wilt het misschien afzetten tegen andere resultaten

I: Ja

R2: bijvoorbeeld huidig participatieniveau, of, of

I: Euhm ja, ik wil eigenlijk vooral kijken naar, euh, hoe de burgers dat zelf zien zegmaar... Ik merk wel, ik vraag ook letterlijk binnen mijn enquête wat zien jullie bij burgerparticipatie, wat, wat, daar heel erg bij naar voren komt is dat vooral veel mensen zeggen, of euh, inspringen op een zorg-aspect zegmaar...

R2: ja ja

I: ... dus zorg dragen voor je medebewoners, en niet echt per se dat ze inzien bij burgerparticipatie dat je dan zelf ook iets kunt opzetten...

R2: haha, ja ja

I: ... om voor je eigen, vanuit je eigen belangen

R2: ja

I: Dus ja, ik merk dat dat...

R2: ja, dus vandaar

I: ja

R2: heb je speciale verwachtingen zegmaar, van wat je, wat wat, wat kunnen we voor je betekenen laat ik het misschien zo zeggen, wat wat kunnen we voor je betekenen?

I: Wat ik zelf heel mooi vind is inderdaad als ik die, die euh, die documenten kan inzien inderdaad zoals jullie aangaven. En verder, op dit moment, het is, ik euh, heb een theoretisch kader afgezet op, gebaseerd op literatuur en ik ga nu, ga ik het ook testen in de werkelijkheid zegmaar door, van, door middel van een enquête en daarbij wil ik ook verschillende onderdelen tegenover elkaar afzetten, door middel van statistische analyse

R2: Ja

I: En euh, wat jullie daar in kunnen betekenen, nou ik zelf een aantal vragen... even kijken.

Als je, ja, waar ik zelf ook wel benieuwd naar was is wat de nieuwe gemeente jullie ook als bestuur kan opleveren bijvoorbeeld? Wat, hoe zien jullie dat verder in de toekomst?

R1: wat bedoel je daar precies mee?

R2: Dat is visie, het visiedocument

R1: het besturingsconcept, ja

R2: Dat visie, die staat in het visiedocument, wat bestuurders daarvan verwachten he. Wat verwachten we van de nieuwe combinatie

I: Ja, maar, wat verwachten jullie ook op gebied qua, want ik kan me voorstellen dat jullie nu een vrij nauwe band hebben met de inwoners...

R1: dat bedoel ja

R2: ahh oké

I: ... als je nu toch merkt, nouja ik merk tenminste dat mensen zeggen van nouja, dat hoeft niet per se. Verwachten jullie dat burgers ook aan gaan kijken? Dat het, dat die band daarmee gaat veranderen, of, denken jullie: Ja, we gaan dit gewoon aankijken en door middel van de visies die we nu hebben liggen zal dat wel loslopen. Hoe zien jullie dat voor je?

R2: Ja ja, het correcte...

R1: ik weet niet of het zal loslopen, maarehh

gelach

R2: het correcte antwoord is natuurlijk dat ze wat voor de burger doen,

I: Ja

R2: maar wat, wat de perceptie daarbij is ja, dat euh, dat visiedocument staat dat niet héél specifiek, dat onderzoek

R1: Ja, d'r staat nog wel heel nauwkeurig in dat de bestuurders een euh, net zo dichtbij de burgers zullen blijven staan als nu, dus...

R2: De burgernabijheid...

R1: daar zullen ze geen verandering in brengen

R2: ... de burgernabijheid dat is natuurlijk wel een zorg

R1: en de verwachting is dat door de keuzes die we maken he, wat ik net al noemde dat je gewoon bij, in in euh, dat je dat je even toegankelijk blijft als voor de inwoners

R2: Ja

R1: waarbij je natuurlijk toch niet uit moet verliezen, dat als je 40.000 inwoners hebt, of 48 zegmaar 50 dat dat lastiger is dan wanneer je er 10 hebt, of 12

I: Ja

R1: maar aan de andere kant als je, euh, als je ervan uitgaat dat je als bestuurder wel die toegankelijkheid wilt houden, ja, zul je daar invulling aan moeten gaan geven

R2: Ja

R1: maar dat is wel het streven

I: Ja

R2: maar het zit over de hele breedte van het takenveld he. De gemeente voert zo'n 200 wetten uit he

I: hmm-mm

R2: en dat is, zorg wordt nu genoemd, maar het zit ook in ruimtelijke ordening het zit in veiligheid

I: Ja

R2: al die thema's dat wil je, met deze instrumenten ook beter gaat doen als overheid. Kijk de organisaties die we nu hebben die zijn vrij kwetsbaar, kleine organisaties, allemaal, eigenlijk eenpitters he, weinig achtervang mogelijkheden

I: hmm-mm

R2: Dus de organisatie wordt robuuster door die samenwerking

I/R1: Ja

R2: he, dat is dan meer, het euh, het ambtelijke organisatie verhaal

R1: Ja, die dienstverlening zou omhoog moeten kunnen gaan

R2: Ja, ja

I: Hmm-mm

R1: omdat euh, omdat je geen, euh inderdaad meer kwaliteit, en ook andere kwaliteiten in huis kunt halen. Als je het specifiek richt op de bestuurders, dan denk ik van ja, heb je 1 burgemeester en, gooi is wat, 5 wethouders

R2: zoiets ja

R1: he, en dat is natuurlijk net zo veel als nu in alle vier en heb je in elk van die vier, dus vandaar de blik van bestuurders die zeggen van ja we hebben d'r nu met z'n 10,000'en hetzelfde aantal als straks met z'n 50,000.

I: Ja

R1: en daar zit natuurlijk het lastige, dus ik denk dat ook vraagt van bestuurders dat ze gewoon hun rol anders gaan invullen, dus wel toegankelijk blijven, maar euh, euh, ze zullen hun tijd anders moeten verdelen. Misschien dingen die ze nu doen, dat ze die straks niet meer doen, maar aan de ambtelijke organisatie of aan de be-be-inwoners overlaten... dat kan ook nog he, dat je ziet natuurlijk toch heel snel de neiging om zo'n inwoners-initiatief is, dat we wel onmiddellijk als euh, zowel bestuurlijk of ambtelijk helemaal inschieten. Terwijl je denkt nou, dat is een inwoners-initiatief. We ondersteunen en faciliteren ze, maar ze moeten het wel zelf doen.

I: Ja, precies

R1: en dat komt ook weer bij de vraag van de burger, dat er ook van de burger natuurlijk echt iets anders wordt gevraagd

R2: Ja, het is niet meer de reagerende overheid op een vraag de burger moet toch wel veel zelf initiatief gaan nemen

R1: Ja

R2: er wordt geen blauwdruk meer neergelegd he?

R1/I: Nee

R2: t is maatwerk

R1/I: Ja

R2: ondanks het grote gebied, he, kan er binnen het grote gebied toch best maatwerk plaatsvinden, op wensen van burgers, maar dan moeten ze wel komen, daar heb je gelijk in.

[...]

R1: Ja, en waar het wel heel nadrukkelijk is gezegd dat de kwetsbare burger die dus gewoon niet in staat is of, euh, dat, dat we daar gewoon wel heel erg veel aandacht en ogen, dat je die ook niet alleen moet ondersteunen en faciliteren, maar ook helpen.

I: Ja

R2: inderdaad, dat is specifiek een rol van de overheid...

R1: dat is die, ja

R2: ... die moet ook voor de zwakken zorgen

R1: Ja

I: hmm-mm, en hebben jullie ideeën over hoe je burgers ook daarover gaat informeren dat ze zegmaar, naar jullie toe kunnen komen als gemeente zijnde van, nou hebben een initiatief, dit en dit is het idee, hoe brengen jullie dat onder de aandacht? Van de burgers, hebben jullie daar al ideeën over?

R2: Bij, euh die participatie moet daar antwoord gaan op geven he?

R1: Ja, nouja, wat je ziet is dat het gebeurt, al. En waar we voor op moeten letten is dat het dan niet een burgerinitiatief is, soms in kleine dorpen, waar, euh, die gepresenteerd worden als dit het hele dorp is het hier mee eens en vervolgens euh, zijn het 15 inwoners die ongeveer bepalen hoe iets moet.

R2/I: Ja

R1: en soms iets minder. Dus daar moet je alert op zijn, he. Die alertheid moet je hebben als bestuurder en hoe ze kunnen, ja ik bedoel je kunt dat heel goed doen met allerlei middelen als een website die je interactief maakt

I: hmm-mm

R1: Euh, nouja die website die komt er, die-die is er volgend jaar ook, en euh, vanaf 1 oktober, maar de interactiviteit moet je wel verder ontwikkelen. Dat inwoners ook gewoon op allerlei andere manieren met je kunnen sparren, als het ware, maar er zijn ook hele historische, zegmaar, banden natuurlijk. Dorpen, dorps-coördinator, dorpsverenigingen. Dat, die gesprekken lopen natuurlijk al veel langer

I: Ja precies

R2: en die benut je gewoon die kanalen

R1/I: Ja

R1: En dat is natuurlijk ook gewoon wat jij zegt. We hebben natuurlijk ook al, in allerlei plekken in allerlei kleine dorpen, zijn er mensen vanuit de gemeente gewoon altijd praten met de inwoners en dus ook zien wat er boven komt

I: Ja precies

R1: en die ook kunnen aangeven van nou, je zou het zus of je zou het zo. Dit kan je van ons verwachten

R2: en dat zie je ook, ik was zelf in een klein dorpje, maar daar is een hele actieve dorpsvereniging en dat verschilt dus per dorp. D'r zijn dorpen en die zijn heel actief en dorpen die zijn minder actief. Ja, goed, dat hoort er ook bij

R1: Ja dat blijft ook wel een beetje zo

R2: Dat blijft. Dat verandert niet.

R1: Nee

I: Ja precies. Ja en jullie hadden het dan over die website dus, die interactieve website, maar euh, als je dan bijvoorbeeld kijkt naar de oudere inwoner, die heeft niet per se dat, ie ...

R2: Nee

I: ... op internet...

R2: nee

I: ... gaat.

R1: ik bedoel ik zat net in de auto en ik zal daar toch weer is even een misverstand wegnemen. Ik zat net in de auto van Leens hier naar toe en ik hoorde een programma op RTV Noord, en ze geven euh, daar wordt morgen een webinar gehouden

I: hmm-mm

R1: Euh, en dat gaat met name over, euhm, ouderen die steeds meer vallen door het gebruik van alcohol

R2: Oooh ja

R1: D'r is een stijging van 60% van ouderen die door valincidenten ook overlijden of ernstige kwetsuren oplopen en dat willen ze nu, door middel, en de eerst vraag van de verslaggever was dus ook of de radio-interviewer... Hoe heet zo iemand? Die vroeg van ja: dan hebt u het over een oudere doelgroep en dan gaat u een webinar houden.

R2: Hahahahahaha

I: JA

R1: Toen zei die mevrouw: we hebben al 200 aanmeldingen

R2: oh ja?

R1: en daarmee geef je dus aan... ik bedoel wij merken dat ook... wij hebben ook in onze enquêtes die door ontzettend veel inwoners zijn ingevuld. Meeste mensen willen het liefst digitaal contact

R2/I: Ja

R1: en, als je naar **ouderen kijkt, die kunnen dat prima**. En als ze het zelf niet kunnen dan vragen ze de buurman of hun kinderen

I: Ja precies

R1: en dan lukt het ook. Dus de, het beeld van ouderen... Hoeveel ouderen hebben wel niet een iPad?

R2: Ja

I: ja oké dat is euh,

R1: Ik bedoel als je gewoon een...

R2: **Kanaal, kijk we hebben het over kanaalsturing he? Welk kanaal gebruik je. En euh, preferent is natuurlijk digitaal, maar daar waar nodig doe je dat een keer met de klassieke communicatie**

I: Ja precies, **dus inspraakavonden** bijvoorbeeld

R2/R1: Ja ja

R1: maar je moet **niet uitsluiten hoeveel mensen al... De digitale vaardigheid wordt steeds groter he? En die, de groep, de leeftijdsgroep wordt steeds ouder voor mensen die dat kunnen en natuurlijk, ik denk dat er een groep is, maar die groep hoeft niet per se ouder te zijn he? Ik bedoel als je kijkt naar de groep zwakbegaafden, mensen die laaggeletterd zijn**

R2: die die hebben ook een.. Klopt

R1: Dan denk ik van nouja goed, die mensen die kunnen er niets mee, maar die kunnen ook 20 zijn

R1: dus dat moet je niet onderschatten, dus het is niet heel leeftijdsgebonden...

R2: Of of heel bewust internet afwijzen, heb je ook nog

I: Ja die bestaan ook, klopt

R1: Ja ja ja

I: en op dit moment, bestaan er op dit moment al veel burgerinitiatieven, en...?

R1/R2: ja ja ja

R1: noem er is een paar, Kloosterburen

R2: het is ook staand, het is ook staand beleid he?

I: hmm-mm

R2: dat kan gaan om cricket- hoe heet het? Een Jeu de boules veldje dat kan ook gaan om...

R1: zorgcentrum

R2: een groot zorgcentrum wordt nu een buurthuis

I: okee

R2: **faciliteiten in dat zorgcentrum ingebouwd. Dat is een complex traject, he. Dus dus, tussen die huizen zit het. En als je naar Kloosterburen kijkt, dan zou een...**

R2: **groenveldjes**

R1: een onderdeel van een zorgcentrum helemaal opgeheven worden

R1: **Dat is helemaal door burgers overgenomen. Hebben ze helemaal op eigen initiatief geregeld. Gemeente d'r helemaal niet bij betrokken geweest. Ja, zijdelings denk ik op de faciliteiten**

R2: kijk wel met de klassieke dingen begonnen he? Om de speeltoestellen bij de speeltuin. Ik zit zelf in de bomengroep, dan neem je het onderhoud van de groendienst over, voor een deel van het dorp. Dat zijn de klassieke dingen, maar het wordt nu steeds ook met ingewikkeldere vragen, van helpen bij het ontwikkelen van een bedrijf.

I: Ja, dus je merkt ook wel echt vanuit de burger dat die euh, ja...

R1: ja, d'r is ook een winkel ergens

R2: Klopt, dan kun je een winkelruimte huren en dan kun je er stentjes neerzetten

I: hmm

R2: Nee het is eigenlijk verschil, nouja... er zijn natuurlijk wel dingetjes die zich er goed voor lenen

R1: en uit ... Waaronder de NAM, heeft hele dorpsplannen ontwikkelt. Dat is echt euh, gigantisch

R2: Ja, die hebben zelfstandig gezegd van 'zo willen we het hebben in het dorp'. Nouja en dan heb je daar als overheid natuurlijk ook rekening mee te houden

R1: En dan zorgen ze dat ze geld krijgen van allerlei sponsors. Ja dat is echt euh... Je wilt niet weten wat er hier allemaal leeft *gelach*

R2: De NAM gelden, die leverheidsgelden, dat doet natuurlijk ook wel wat. Dat geeft natuurlijk ook wel wat ondersteuning

R1/I: JA

R2: Er is laatst zegmaar ook in ons dorp een grote pluktuin gemaakt. Met een heel pad voor rolstoeltoegankelijkheid...

I: okee

R2: Dat is vrij kostbaar, nou dat is door de NAM gefinancierd.

R1: Ja en zo zijn er ontzettend veel initiatieven. En inderdaad net wat je zegt, in een paar dorpen helemaal niet

R2: nee, dat is, dat moet je accepteren

I: Ja

R2: de sociale opbouw in dorpen kan ook heel erg verschillen hoor

I: ja precies

R2: Je hebt 3 typen dorpen. Van die dorpen die echt zelfvoorzienend zijn, dorpen die nog wel wat winkeltjes hebben en dorpen die alleen maar woondorp zijn

I: Ja precies, die gewoon naar nabijgelegen dorpen...

R2: dat geeft een bepaalde opbouw

R1: Ja

I: ... gaan.

I: Oké, ik weet niet of jullie daar ook in kunnen helpen, maar euhm, ik wil nog ongeveer anderhalve week besteden aan het afnemen enquêtes. Alleen dat lukt niet voor elke gemeente even goed. Wat ik vooral doe is bij openbare ruimtes staan, dus bij supermarkten, in overleg met de managers, en daar mensen aanspreek. Maar je merkt heel erg dat mensen wel met een boog om je heen lopen. Ik weet niet of jullie kunnen helpen bij het verspreiden van m'n gedigitaliseerde enquête?

R1: we hebben nu een website voor de herindeling en die zouden we kunnen inzetten denk ik

[hierna wordt een stage aangeboden]

Grenscorrectie, soort miniherindeling in de herindeling

Ontvlechten kan complexer zijn dan samenvoegen

Aanpak is overal verschillend

Voor afstuderen zou je aanpakken kunnen vergelijken

R1: Zorgen dat de basis heel goed op orde is, we hebben een visie waar we naartoe willen werken. En we willen eigenlijk niet direct een re-organisatie, zeker in de eerste college-periode dan zouden we dat willen vermijden, want een re-organisatie maakt dat je heel intern gericht bent. En je moet eigenlijk je gemeente gewoon inzetten voor je inwoners.

De verschillen zijn heel erg leuk om met elkaar te vergelijken, en wat is nou het effect op inwoners, op medewerkers, op besturen. Dat is echt het afstudeerniveau

R2: en tussen herindeling en samenwerken zit natuurlijk ook nog een hele wereld he. Daar zit ook nog een alliantie tussen en er zijn allemaal samenwerkingsvormen die heel erg dicht tegen herindeling aanschuiven. Daar kunnen ook voor- en nadelen aan zitten dat te kiezen. He ambtelijke fusie is een voorbeeld. De alliantie is een voorbeeld. Hele complexe... In Twente is een grensoverschrijdende met een Duitse gemeente. Dat is heel apart.

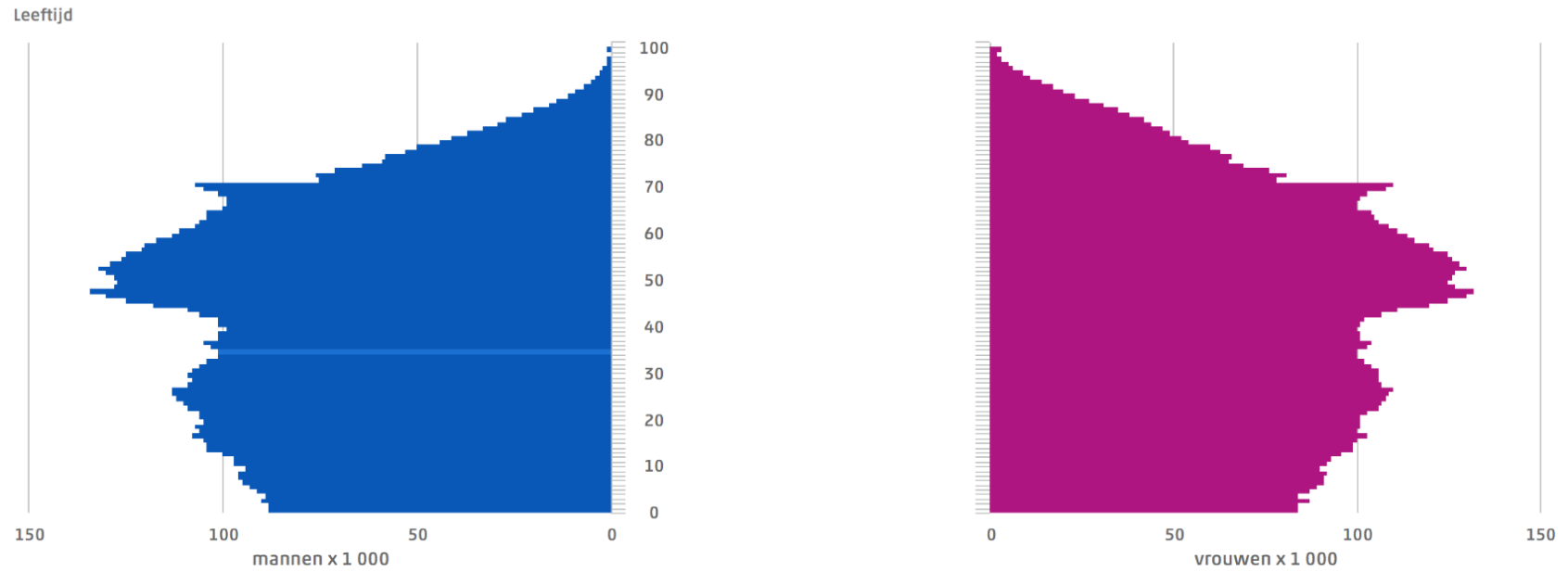

Bijlage 5 – Maptionnaire enquête

<https://app.maptionnaire.com/nl/3379>

Bijlage 6 – Bevolkingspiramide Nederland 2017

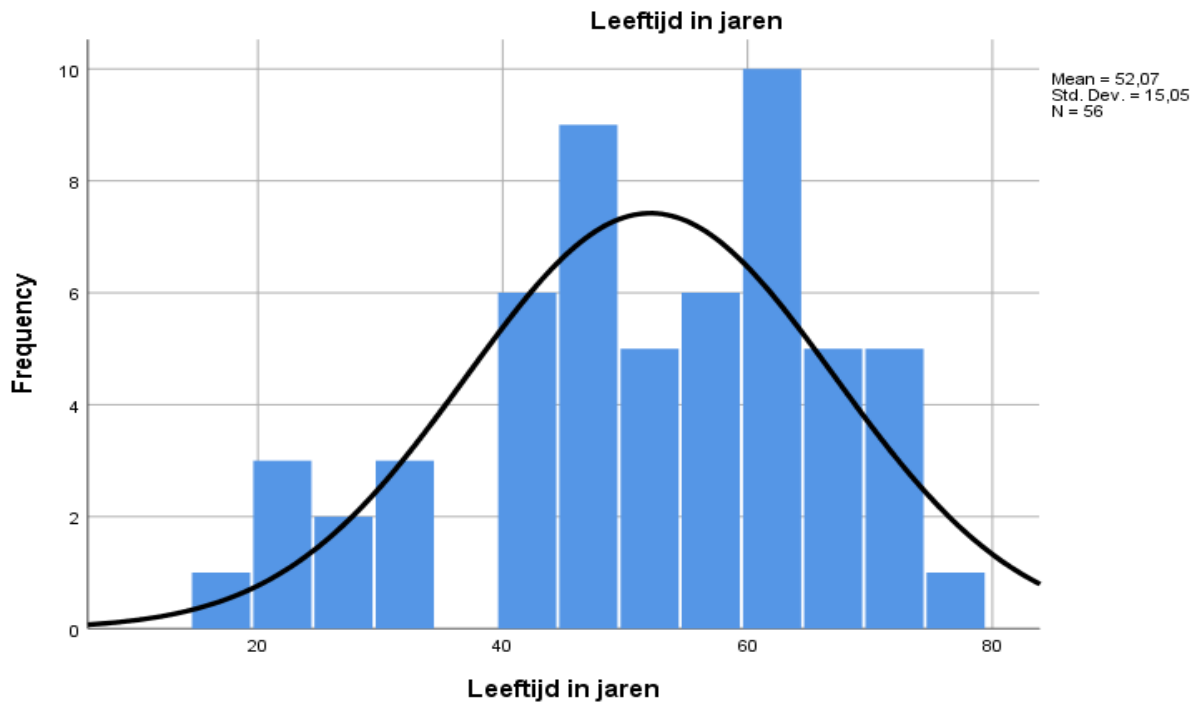
Toon het overschot vrouwen versus mannen

Bron: CBS, 2018.

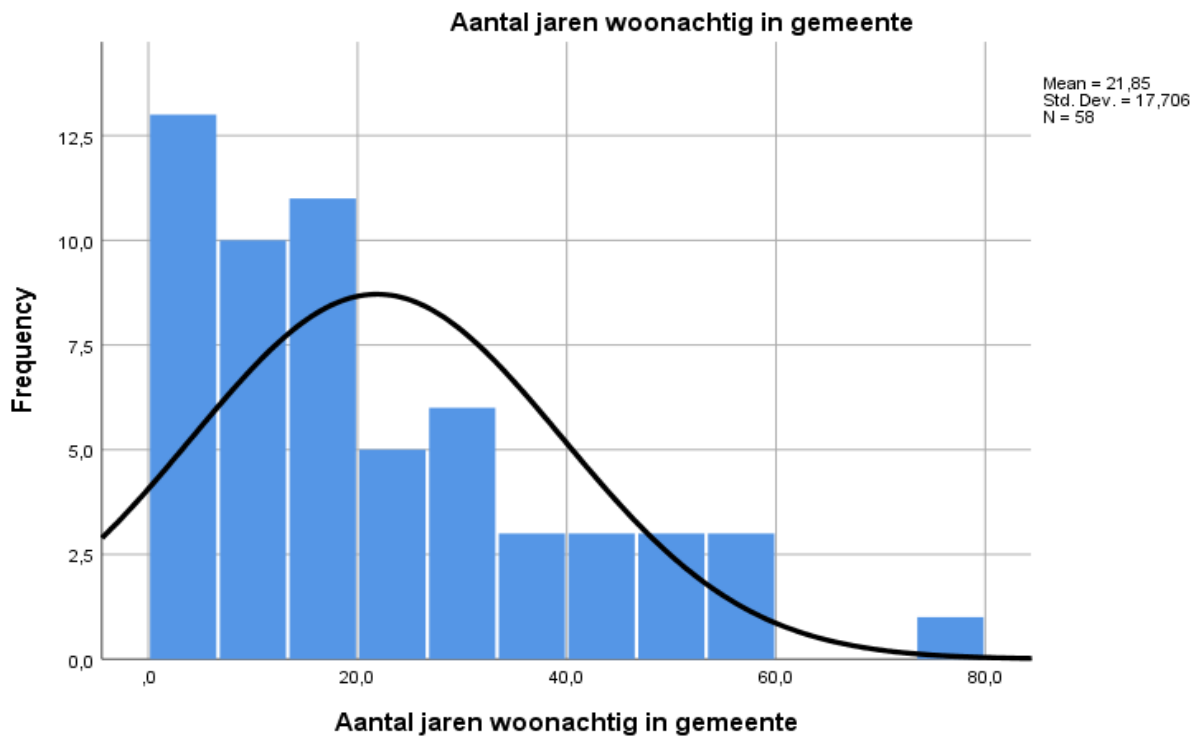
Bijlage 7 – SPSS outputs

Bijlage 7.1 – Verdeling leeftijd respondenten

Bron: Onderzoek auteur.

Bijlage 7.2 – Aantal jaren woonachtig in huidige gemeente respondenten

Bron: Onderzoek auteur.

Bijlage 7.3 – Outputs t-toetsen voor twee gepaarde waarnemingen

Paired Samples Statistics

		Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1	Waardering van de gemeente op dit moment	6,91	58	1,247	,164
	Waardering van de plannen voor de gemeentelijke herindeling	6,21	58	1,609	,211
Pair 2	Waardering van de gemeente op dit moment	6,91	58	1,247	,164
	Waardering van hoeveelheid invloed op besluitvorming gemeente op dit moment	5,62	58	1,862	,245

Paired Samples Test

		Paired Differences						t	df	Sig. (2-tailed)
		Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference					
					Lower	Upper				
Pair 1	Waardering van de gemeente op dit moment - Waardering van de plannen voor de gemeentelijke herindeling	,707	1,929	,253	,200	1,214	2,791	57	,007	
Pair 2	Waardering van de gemeente op dit moment - Waardering van hoeveelheid invloed op besluitvorming gemeente op dit moment	1,293	1,533	,201	,890	1,696	6,423	57	,000	

Bijlage 7.4 – Outputs Chi-kwadraat toetsen – Verwachte effect herindeling

Case Processing Summary

	Valid		Cases Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
Verwachte effect herindeling op gemeente * Beschikbare voorzieningen	56	96,6%	2	3,4%	58	100,0%
Verwachte effect herindeling op gemeente * Geld	56	96,6%	2	3,4%	58	100,0%
Verwachte effect herindeling op gemeente * Overig	56	96,6%	2	3,4%	58	100,0%
Verwachte effect herindeling op gemeente * Hoeveelheid inspraak	56	96,6%	2	3,4%	58	100,0%
Verwachte effect herindeling op gemeente * Afstand burger-overheid	56	96,6%	2	3,4%	58	100,0%

Crosstab

		Beschikbare voorzieningen		Total	
		nee	ja		
Verwachte effect herindeling op gemeente	Nadelen	Count	16	6	22
		Expected Count	13,4	8,6	22,0
		Standardized Residual	,7	-,9	
	Neutraal	Count	14	5	19
		Expected Count	11,5	7,5	19,0
		Standardized Residual	,7	-,9	
	Voordelen	Count	4	11	15
		Expected Count	9,1	5,9	15,0
		Standardized Residual	-1,7	2,1	
Total	Count	34	22	56	
	Expected Count	34,0	22,0	56,0	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2- sided)
Pearson Chi-Square	9,961 ^a	2	,007
Likelihood Ratio	9,961	2	,007
Linear-by-Linear Association	6,846	1	,009
N of Valid Cases	56		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 5,89.

Crosstab

		Geld		Total	
		nee	ja		
Verwachte effect herindeling op gemeente	Nadelen	Count	9	13	22
		Expected Count	13,8	8,3	22,0
		Standardized Residual	-1,3	1,7	
	Neutraal	Count	15	4	19
		Expected Count	11,9	7,1	19,0
		Standardized Residual	,9	-1,2	
	Voordelen	Count	11	4	15
		Expected Count	9,4	5,6	15,0
		Standardized Residual	,5	-,7	
Total	Count	35	21	56	
	Expected Count	35,0	21,0	56,0	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2- sided)
Pearson Chi-Square	7,320 ^a	2	,026
Likelihood Ratio	7,374	2	,025
Linear-by-Linear Association	4,714	1	,030
N of Valid Cases	56		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 5,63.

Crosstab

		Overig		Total	
		nee	ja		
Verwachte effect herindeling op gemeente	Nadelen	Count	19	3	22
		Expected Count	16,9	5,1	22,0
		Standardized Residual	,5	-,9	
	Neutraal	Count	14	5	19
		Expected Count	14,6	4,4	19,0
		Standardized Residual	-,2	,3	
	Voordelen	Count	10	5	15
		Expected Count	11,5	3,5	15,0
		Standardized Residual	-,4	,8	
Total	Count	43	13	56	
	Expected Count	43,0	13,0	56,0	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	2,096 ^a	2	,351
Likelihood Ratio	2,166	2	,339
Linear-by-Linear Association	2,004	1	,157
N of Valid Cases	56		

a. 2 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 3,48.

Crosstab

		Hoeveelheid inspraak		Total	
		nee	ja		
Verwachte effect herindeling op gemeente	Nadelen	Count	14	8	22
		Expected Count	17,7	4,3	22,0
		Standardized Residual	-,9	1,8	
	Neutraal	Count	17	2	19
		Expected Count	15,3	3,7	19,0
		Standardized Residual	,4	-,9	
	Voordelen	Count	14	1	15
		Expected Count	12,1	2,9	15,0
		Standardized Residual	,6	-1,1	
Total	Count	45	11	56	
	Expected Count	45,0	11,0	56,0	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2- sided)
Pearson Chi-Square	6,497 ^a	2	,039
Likelihood Ratio	6,510	2	,039
Linear-by-Linear Association	5,450	1	,020
N of Valid Cases	56		

a. 3 cells (50,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,95.

Crosstab

		Afstand burger-overheid		Total	
		nee	ja		
Verwachte effect herindeling op gemeente	Nadelen	Count	3	19	22
		Expected Count	9,8	12,2	22,0
		Standardized Residual	-2,2	2,0	
	Neutraal	Count	8	11	19
		Expected Count	8,5	10,5	19,0
		Standardized Residual	-,2	,1	
	Voordelen	Count	14	1	15
		Expected Count	6,7	8,3	15,0
		Standardized Residual	2,8	-2,5	
Total	Count	25	31	56	
	Expected Count	25,0	31,0	56,0	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2- sided)
Pearson Chi-Square	22,998 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	26,251	2	,000
Linear-by-Linear Association	21,949	1	,000
N of Valid Cases	56		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 6,70.

Bijlage 7.5 – Outputs Chi-kwadraattoetsen – Verwachte verandering mate invloed

Case Processing Summary

	Valid		Cases Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
Verwachte verandering mate van invloed op besluitvorming * Meer inspraak door: overheid vraagt mening	54	93,1%	4	6,9%	58	100,0%
Verwachte verandering mate van invloed op besluitvorming * Meer inspraak door: overheid luistert naar burger	54	93,1%	4	6,9%	58	100,0%
Verwachte verandering mate van invloed op besluitvorming * Meer inspraak door: meer momenten betrokkenheid	54	93,1%	4	6,9%	58	100,0%
Verwachte verandering mate van invloed op besluitvorming * Meer inspraak door: actieve rol bij besluitvorming	54	93,1%	4	6,9%	58	100,0%
Verwachte verandering mate van invloed op besluitvorming * Meer inspraak door: overig	54	93,1%	4	6,9%	58	100,0%

Crosstab

			Meer inspraak door: overheid vraagt mening		Total
			nee	ja	
Verwachte verandering mate van invloed op besluitvorming	Minder invloed	Count	18	13	31
		Expected Count	20,1	10,9	31,0
		Standardized Residual	-,5	,6	
	Neutraal	Count	13	4	17
		Expected Count	11,0	6,0	17,0
		Standardized Residual	,6	-,8	
	Meer invloed	Count	4	2	6
		Expected Count	3,9	2,1	6,0
		Standardized Residual	,1	-,1	
Total	Count	35	19	54	
	Expected Count	35,0	19,0	54,0	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2- sided)
Pearson Chi-Square	1,641 ^a	2	,440
Likelihood Ratio	1,694	2	,429
Linear-by-Linear Association	,822	1	,365
N of Valid Cases	54		

a. 2 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,11.

Crosstab

			Meer inspraak door: overheid luistert naar burger		Total
			nee	ja	
Verwachte verandering mate van invloed op besluitvorming	Minder invloed	Count	19	12	31
		Expected Count	23,0	8,0	31,0
		Standardized Residual	-,8	1,4	
	Neutraal	Count	16	1	17
		Expected Count	12,6	4,4	17,0
		Standardized Residual	1,0	-1,6	
	Meer invloed	Count	5	1	6
		Expected Count	4,4	1,6	6,0
		Standardized Residual	,3	-,4	
Total	Count	40	14	54	
	Expected Count	40,0	14,0	54,0	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2- sided)
Pearson Chi-Square	6,462 ^a	2	,040
Likelihood Ratio	7,412	2	,025
Linear-by-Linear Association	4,104	1	,043
N of Valid Cases	54		

a. 3 cells (50,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,56.

Crosstab

			Meer inspraak door: meer momenten betrokkenheid		Total
			nee	ja	
Verwachte verandering mate van invloed op besluitvorming	Minder invloed	Count	23	8	31
		Expected Count	23,5	7,5	31,0
		Standardized Residual	-,1	,2	
	Neutraal	Count	12	5	17
		Expected Count	12,9	4,1	17,0
		Standardized Residual	-,3	,4	
	Meer invloed	Count	6	0	6
		Expected Count	4,6	1,4	6,0
		Standardized Residual	,7	-1,2	
Total	Count	41	13	54	
	Expected Count	41,0	13,0	54,0	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2- sided)
Pearson Chi-Square	2,218 ^a	2	,330
Likelihood Ratio	3,608	2	,165
Linear-by-Linear Association	,829	1	,363
N of Valid Cases	54		

a. 3 cells (50,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,44.

Crosstab

			Meer inspraak door: actieve rol bij besluitvorming		Total
			nee	ja	
Verwachte verandering mate van invloed op besluitvorming	Minder invloed	Count	22	9	31
		Expected Count	23,5	7,5	31,0
		Standardized Residual	-,3	,6	
	Neutraal	Count	14	3	17
		Expected Count	12,9	4,1	17,0
		Standardized Residual	,3	-,5	
	Meer invloed	Count	5	1	6
		Expected Count	4,6	1,4	6,0
		Standardized Residual	,2	-,4	
Total	Count	41	13	54	
	Expected Count	41,0	13,0	54,0	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2- sided)
Pearson Chi-Square	,981 ^a	2	,612
Likelihood Ratio	1,007	2	,605
Linear-by-Linear Association	,829	1	,363
N of Valid Cases	54		

a. 3 cells (50,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,44.

			Meer inspraak door:		Total
			nee	ja	
Verwachte verandering mate van invloed op besluitvorming	Minder invloed	Count	29	2	31
		Expected Count	28,7	2,3	31,0
		Standardized Residual	,1	-,2	
	Neutraal	Count	16	1	17
		Expected Count	15,7	1,3	17,0
		Standardized Residual	,1	-,2	
	Meer invloed	Count	5	1	6
		Expected Count	5,6	,4	6,0
		Standardized Residual	-,2	,8	
Total	Count	50	4	54	
	Expected Count	50,0	4,0	54,0	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	,849 ^a	2	,654
Likelihood Ratio	,673	2	,714
Linear-by-Linear Association	,408	1	,523
N of Valid Cases	54		

a. 3 cells (50,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,44.